

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT-LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra . . . 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra . . . 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra . . . 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Mamelukok és janicsárok.

Irta: Kaas Ivor.

Budapest, nov. 22.

A kormánypárt serege két részre oszlik: egyik föltétlen kormánypárti, minden minisztériumnak hű követője addig, míg meg nem bukik, s azután rögtön ép oly híve a következőnek; anélkül, hogy lelkesednék a rendszerért, vagy vezéréért; a másik bátrabb és erőszakosabb, híve a liberalizmusnak és követője Tisza Kálmánnak, mindenekfelett pedig küzd a hatalom és uralom megtartásáért. A mamelukok szelid és közömbös csoportja, keveset okoskodik és mindent megszavaz, többnyire távol van az ülésekről s ha a kormány rosszat tesz, fejét csóválja s magánkörben megjegyzéseket is tesz, melyekben a minisztérium eljárását helyteleníti, de ezzel eleget vélt tenni meggyőződésének, melyet a pártfigyelemnek feláldoz, mihelyest beszólják, hogy jöjjön fel szavazni. Ellenkezőleg a janicsárok a kormányt befolyásolják, a miniszterektől engedelmességet követelnek a vezéreiket is leteszik, ha nem cselekesznek úgy, mint ők, saját érdekükben, jónak látják. Az utóbbi miniszterválságokat mind a janicsárok csinálták és intézték el. Így buktak egymásután Teleki Géza, Szapáry, Bethlen, Eötvös, Lukács Béla és Festetics. Ezeket elejtették és kitúrták, mert nem voltak elég szófogadók; de Szilágyi Dezsőt, Csákyt és Wekerlét is a janicsárok fojtották meg, midőn többé hasznukat nem vehették, nehogy velők együtt ők is megbukjanak. Ez a janicsár-had szemelte ki Bánffy házelnöknek s emelte később a miniszterelnöki székbe, de nem bizván benne teljesen, melléje tették Perczelt és Wlassicsot s utóbb Darányit, hogy őrizet alatt tartsák ezen kedvök szerint való nagyvezért. Ugyanezen janicsár-csapat revoltált kétszer a király ellen, mikor ez

nem akarta nekik kiadni a keresztények elleni irádét, s a korona követjét, a horvát bánt visszautasítá. Az Eötvös Károlyval való szövetséget is ők kötötték meg egész nyilvánosan a székesfehérvári református gyűléseken és a képviselőházban, amely szövetség most is fennáll s csak a minap próbálta meg egy ravasz fogással leszerelni az ellenzéket, midőn Eötvös negyedmagával feliratkozott a budget-vitára s déltájban hirtelen mind a négyen letörtötték magukat, azon reményben, hogy nem akad kész szónok, s a vitát, mint-hogy senki szólani nem kíván, az elnök közmegelepítésre lezárassa. A stikli a Bánffy-Eötvös társaságnak nem sikerült, mert akadtak rögtönzők, kik a részt betöltötték. Most is még Eötvösök közül szónok nem akad, csendesen ülnek, többnyire a folyosón, vagy a baloldal szögletén, s legfőbb törekvésök, megakadályozni a két függetlenségi párt egyesülését, azzal, hogy elvi feltételekhez kötik visszatérésüket, oly elvi feltételekhez, melyeket az Ugronisták meg nem adhatnak. Ekként okoskodnak: ha elfogadják az igazi opposzió, a kormánypárti ellenzék javaslatait, leszereltnek, ha pedig el nem fogadják, úgy az Eötvös-Justh csoport a felelősséget magáról elhárítja és számít a Bánffy-kormány és a janicsárok segítségére, hogy a jövő választásoknál kerületeit megtarthassa s az Ugron-párt mandátumait elszedhesse. Ekképen a janicsár-politika fentartja a radikális szélsőballal az egyházpolitikában szőtt szövetséget. Eötvös, Komjáthy és társaik jól tudják, mit művelnek és hogy miért teszik, mert ők is janicsárok.

Az országgyűlésen fondorlat, a szabadelvű párt körében terrorizmus, a kormányon erőszak, a társadalomban korrupció s a választásoknál visszaélések: eszközei a párturalomnak. Örökön-örökké fentartatni véli ilyképen uralkodását Magyarországon, csak a korona támogatását el

ne veszítse. Erre pedig biztosan számít, hogy, mint az egyházpolitikában a hadsereg kérdésének előtérbe-állításával a királyt engedékenységre bírta, azonképen most a kiegyezés sérthetlenségével reményli a koronát megfélemlíthetni és megnyerhetni.

Minden egyéb rá nézve közömbös; az ország sorsával és a nemzet jövőjével csöppet se törődik. Ha megkapja az indemnitást, felosztatja az országgyűlést, összetöri az ellenzéket s így megszabadul az alkalmatlan parlament vitáktól. Amitől tart, most csupán az, hogy hátha nem kap se budgetet, se indemnitást. Ezért vádolja obstrukcióval az ellenzéket, s vádolta, még mielőtt a költségvetési tárgyalást elkezdték. Elárulta ezzel félelmét, s ha az opposzió olyan volna, aminőt a Bánffy-kormány és klikkje megérdemel, ezzel az utolsó eszközzel harcolná ellene. De az ellenzék, saját vesztére, sokkal nobilisabb, semhogy a törvényhozást megakasztaná s a Bánffy-kormányt ily módon tenné lehetetlenné. Amitől pedig a választásoknál fél a minisztérium, az nem a parlamenti ellenzék, se a függetlenségi, se a nemzeti párt, se Apponyi, se Ugron, se Szapáry, csak egyedül a néppárt. Mert a néppárt a szabadelvű kerületekben erős. Különösen a tótok és svábok közt, de immár, mióta az állami anyakönyvvezetők működnek, a magyar Alföldön is megmozdult.

Megmozdult maga a nép: nem a függetlenségi eszmékért, vagy a nemzeti ideálokért, melyeket 20 év óta kiirtottak lelkéből a liberálisok, hanem a hitért és kenyérért, mert mindakettőt elvették tőle. Most már mindenki látja, hogy mivé fajult a házasság, lévén most éppen ennek időszaka és mindenki tapasztalja a sok zaklatást és költséget, melyet a nagy reformok okoznak. De jótéményeit a liberális vivmányoknak még

NAGY NOVEMBERI ELADÁS

női ruhaszövetekben és téli felöltőkben

tényleg kivételes árakon

SZANDICZ ADOLF áruházában,

(306) 5-5

Bémer-tér, Lévay-palota.

senki sem tapasztalta s csakis a kormány dobosai hirdetik a boldogságot. Az elégtelenség országszerte óriási, s mily különös, hogy míg a vidéken a nép zúg, pártot üt, a megyei választásoknál a kormány főembereit is kibuktatja, addig a népképviselőházában hang alig hallatszik az egyházpolitikai törvények végrehajtásának otrombaságairól. A néppárt, mint a fű nő magától, a politikusok pedig nem akarják észrevenni, hallgatnak róla, mert a kormány óvakodik a katolikusokat még jobban felingerelni, az ellenzék pedig nem meri a revíziót követelni. Eppour si move, mégis mozog a föld s revízió nélkül vallásbékét helyreállítani nem lehet.

A népies mozgalom, mely alulról indult meg és magától terjed, természetes következménye a közállapotoknak. Nem mondvacsinált, hanem önként keletkezett, s annál erősebb áramlat, mely ellenállhatatlan s nem lesz hatóságilag megfékezhető, mert a szívekben és lelkekben gyökerezik. Általános érzés, köztudat, közvélemény, hasonló a világossághoz, melyet nem kell látni, hanem általa látnunk. Mindenki érzi, hogy itt a kereszténység megalázott és meggyalázott. És mindenki tudja a maga szegénységét, melyen a kormány nem segít az adók, közköltség és végrehajtások szaporításával. Ezt nem kell a népnek magyarázni, egyik a másiknak mondja, hogy ezt tűrni nem lehet, s ezért a nép mindenütt haragszik a kormányra. Tudják ezt a mamelukok és janicsárok is, mert hiszen az ő kerülteik forognak veszélyben, ha akad jelölt, aki sikraszállani merészel. Olyan ez, mint az ár, mely elborít mindent s emeli, ki hajóját reá eresztí.

Egy okkal több, hogy a kormány a

választásokat siettesse, mielőtt a néppárt szervezkedik és megerősödik. A mamelukok pedig aggódnak és szerették volna a fuziót, azért is, hogy Ugron, Apponyi és Szapáry összes csapatokkal a szabad- elvű táborba olvasztván, a revízió és néppárt ellen foglaljanak állást és segítsenek a radikálisoknak prédájukat biztonságba helyezni. De már ebben a janicsárok szerencsésen megakadályozták mameluk társaikat, mert féltették a kormányhatalmat s az ország javaiban senkivel osztozni nem akartak. A néppárt ezért hálára van a janicsároknak lekötöztetve. Én pedig reményelem, hogy a kereszténységnek Magyarországon még lesz annyi ereje, hogy a jövő választások mártíromságát is kiállja. Hogy összeszedi magát és nem tagadja meg hitét, kiki a magát és mind együtt a hitlenség és vallástalanság ellen sikraszállnak. Emlékszem arra, mily kicsiny volt az oppozíció a fuzió után, s mégis megnőtt. Az egyházpolitikai oppozíció is kicsiből nagyra nőhet és fog nőni. Mert más nem restaurálhatja az erkölcsöket, csak az, mivel a romlottság ellen függetlenségi és nemzeti eszmékkel megküzdeni nem lehet, hanem csakis a vallás tanaival, lelkiismeretével, kegy-szereivel és az egyházak szervezetével és tekintélyével lehet az országot megmenteni.

Ez tehát a fő, és Magyarország a magyar nemzetre nézve el van veszve, ha a kereszténység nem restauráltatik, a család a vallásnak vissza nem adatik s az egyházpolitikai törvények nem revideáltatnak.

A jövő választásoknak jelszava legyen tehát: a revízió!

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Hosszu ágy, rövid takaró.

— A „Tiszántul“ eredeti tárczája. —

Írta: Kincs István.

Tessék elhinni, napjainkban az okos emberek között van legtöbb olyan firma, ki nem tud gondolkodni. A szegény ember, ki nem tanulta az egyszerűt, rendszeren jobban számít, mint a ki maturust tett az algebrából. Föl fordult világot élünk.

Láng Feri szolgabíró volt a municipium jóvoltából. Ki is járt neki a fizetése, a milyen már a szolgabírónak ki szokott járni. S annak- okáért úgy is élt, a hogy már a szolgabírónak élni dukál. Vadászott, kártyázott, bankettek- re járt s adta a gavallért.

A felesége pediglen méltó társa volt minden tekintetben. Három vármegyében sem értett senki úgy a bon-tonhoz, mint Lángné ő nagysága. Estélyeket adott, zongorázott, szivta a cigarettet, hogy guszpus volt nézni.

Leánykori barátnői irigy szemmel tekintettek rá. A kis Magassy Judithnak csak egy telekkönyvvezető jutott. Hej! pedig mikor még együtt jártak az apácákhoz, de magas vágyai voltak a kedves kicsikének. Tíz szobáról álmodozott, telerakta valamennyit nehéz szőnyegekkel, damaszt függönyökkel, volt zongorája ébenfa faragással, került neki könyvtára, régiség gyűjteményre s a jó Isten tudja még mire. S

lám a való, a rideg való azokat az ábrándozásokat be nem váltotta. Két szobát adott neki mindössze, abban is ő tisztogatót — jól esett neki, hogy megtakaríthatta a eseléd fizetését.

Hanem azért nem panaszkodott. Folyton azt hajtotta, hogy ő szereti férjét s boldog ha érte áldozatot hozhat. Ők most takarítani akarnak, mert hát ki tudja, nem veszik-e majd jó hasznát; tetszik tudni akkor, ha megszaporodik a család.

Szegény Judith!

Lángné őszintén sajnálta a kis teremtet. Szerette s ezt a szeretetet most se vonta meg tőle. Bármi mulatság állott nála, a telekkönyv- vezetőné mindig hivatalos volt rája: hadd legyen egy-két jó napja a szegénynek.

Judith el is jött. Megcsudálta a fényt és pompát mit barátnéja ki tudott fejteni; megbámulta a szebbnél szebb toaletteket; elnézte mint sereglik körül a férfiak a háziasszonyt, mint követi egyik bók a másikat És különös! a kis Judith szívét nem fogta el semmi keserűség.

Nem.

Mintha nem is lett volna asszony. Mint- ha nem is tudott volna irigykedni. Eszébe se jutott a kérdést föltenni, hát ő náluk miért nem lehet ez így? Mondom éppen úgy tett, mikéntha nem is lett volna asszony . . .

S ez a közönyösség bántotta a szolgabi- rónét. Jó barátnők voltak mindig, de a hiu nő nem tudta megbocsátani a barátnő flegmáját.

Az indennity.

Lapunk tegnapi számának távirati rovatában közöltük, hogy Lukács pénzügyminiszter a képviselőház pénteki ülésén benyújtotta az indennity-re vonatkozó törvényjavaslatot. A benyújtott javaslat tárgyalását a pénzügyi bizottság már ki is tüzte. S valószínű, hogy mi- helyt az általános budgetvita végződik, nyom- ban a javaslatot tárgyalja a ház.

A benyújtott javaslat az 1896. év első negyedére kéri a pénzügyi felhatalmazást s szer- kezetében meglehetősen eltér az eddigi indem- nitási javaslatoktól. A 2-ik §. szerint ugyanis arra kér felhatalmazást a kormány, hogy oly kiadásokat is fedezhessen ezen törvény érvény- ben léte alatt, amelyek időközben alkotott kü- lön törvények vagy törvényes intézkedések folytán fedezendők. Ezen, valamint általában minden — a jelen törvénnyel adott felhatalma- zás alapján teendő — kiadás az 1896. évi költségvetés keretébe lesz beillesztendő. Az in- dokolás egy szóval sem emlékezik meg erről az intézkedésről s így egyelőre nem is lehet sejteni, hogy miféle később törvényesítendő ki- adásokat akar a kormány fedezni. Eltekintve attól, hogy az indennitás szüksége már magá- ban is a parlamenti helyzet zavarát jelzi, ezt a javaslatot éppen a jelzett tágkörű felhatalma- zás teszi veszedelmesen aggályossá, ugyanígy, hogy az ellenzéknek éppen a javaslatban a parlamentarismus ellen történt súlyos támadást kell észlelni.

Különbösen ellenzéki részről az ellen is van kifogás, hogy a kormány három hónapra kér indennitást. Azt tartják, hogy a budgetvitának minden eshetőségére való tekintettel elegendő lenne két hónap s hogy a hosszabb időre nyuló felhatalmazásnak kérése mögött egyéb lappang. És pedig az alkotmányos lehetőségnek meg- szerzése arra nézve, hogy a jövő évnél lelege- jén megtörténhessenek az új országgyűlési kép- viselőválasztások. Az indennitási törvényjavas- lat tárgyalása alkalmával, erre nézve direkt kérdést fognak intézni a miniszterelnökhöz, ki- nek válasza befolyással lesz a vitának egész le- folyására.

Ellenzéki győzelmek.

Szepescsáraljáról jelentik, hogy a *Szepes- megyében* megejtett megyebizottsági tagok vá- lasztása határozottan a néppárt győzelmével végződött, a mennyiben harmincznál több nép- pártit választottak meg.

Nógrádmegyee raggolczi kerületében folyó hó 20-án ment végbe a megyebizottsági tagok választása, mely alkalommal mindkét néppárti

Látni szerette volna, miként legelteti Judith sovár szeméit az ő gazdagságán; mint szomorodik el pazar költsége látára; mint szorul el szíve, ha rá gondol, mennyire fölvitte Isten barátnője dolgát.

Hanem a kis Judith ezt mind nem tette. Megbámult mindent s mindenkor hozzátette:

— Nekem semmi szükségem effélékre.

Olyan nyugodtan, olyan őszinte, derült arccsal mondotta, hogy mögötte semmi, de éppen semmi utógondolat nem lappangott.

S ez bántotta, rettenetesen bántotta a fényűző asszonyt. Mindenki irigyli, csak ez a Judith, a telekkönyvvezető felesége nem tud keserűséget érezni szívében!

Pedig fog vele éreztetni! Csak azért is! S ezentul alig mult el nap, hogy a kis Judithnak hallania nem kellett tőle:

— Ej! hát a férjed miért nem gondosko- dik jobban rólad?

— Nem elég, hogy szeret? — volt a te- lekkönyvvezetőné válasza.

— De ha szeret, miért nem bérel szá- modra külön lakást? Az a két szoba . . .

— Éppen akkora, hogy ketten nagyszerűen megférünk benne.

— No meg a ruházatom . . . Lásd az idén férjem három ruhával lepott meg, a negyedik meg éppen most készül . . .

— Nem engedem meg neki, hogy szünös- szüntelen a nyakamra küldje a varrónót. Ugyis bőven van minden.

És a kis Judith minden kérdés elől olyan

jelölt a kormánypárti jelöltek 9—20 szavazattal szemben 125—135 szavazattal, fényes győzelmet aratott.

Nyitramegye szemicsi kerületében, a kormánypárt minden szokásos eszköze, ígérlet s etetés, itatás, hatás nélkül maradt, mindkét néppárti jelölt, a liberálisok 1—12 szavazata ellen 216—220 szavazattal, fényesen győzött.

Bács-Bukin községben, a néppárt a maga jelöltjét, a liberálisok 38 szavazata ellen 62 szavazattal, győzelemhez juttatta.

A pápa mint békebíró.

Az »Osservatore« cikket közöl a »Pápai döntőszék és a Kelet« címmel, amelyben a mellett száll sikra, hogy kérjék fel XIII. Leo pápát arra, hogy a keleti bonyodalmat döntő szóval megoldja.

Lapszemle.

Budapest, 1895. nov. 23.

A »Magyar Állam« »Szabadelvű jogfosztás« című cikkét így kezdi: a budgetvitának eredményei közt első helyre irhatja az ellenzék, hogy rábizonyította a szabadelvű kormányra, hogy a választói jogot, a jegyzékek összeállítását, a választások lefolyását a saját embereiként kihasználta megyei közegekkel akként intézti, hogy az alkotmányos szabadság arczul verésével, a szavazópolgárok elutasításával, a jegyzékből való kihagyásával lehetlenné tegye a szabadságot, az alkotmányt. Liberalizmus és kancsuka, ellentétes fogalmaknak látszanak, de nálunk voltaképpen egyet jelentenek.

A »Hazánk« »Románia Csillaga« cím alatt a Budapesten létesített petroleum raffináló részvénytársaságnak szenteli vezércikkét.

A »Nemzet« »Az indemnity« cím alatt azt írja: az általános bizalom kérdésén kívül más szándékot is imputál az ellenzék sajtója a kormánynak és már eleve jelzi, hogy a három hónapra kért indemnitás kérdése mögött a parlament felosztatásának az ellenzékre nézve fenyegető réme rejlik.

Az »Egyetértés« »A növekvő veszedelem« című cikkében a keleti bonyodalmakat mindinkább veszélyeseknek rajzolja.

A »Magyarország« vezércikkében az »Esküdtészek« cím alatt Edvi Illés Károly tollából ismertetést közöl és a javaslat felett nézetét mondja el.

ügyesen kitért, hogy barátnője a sok támadásban elfáradva, végre elhallgatott. Azt szerette volna a telekkönyvvezetőné ajkáról hallani:

— Jaj! galambom, de mikor nekünk mindegyiknek nem kerül!

Hanem hát hasztalan. A kis Judith azt szóval sem említette soha. S mert nem említette, barátnője annál élesebb lett. A viszony már olyanforma alakot öltött közöttük, mint egy vasdarab, melyet két oldalán folytonosan köszörülnek: előbb utóbb fejsze lesz belőle.

Nemsokára mint ellenségek állottak szemközt. Hanem ők nem amolyan közönséges ellenségek voltak, ők az asszonyi raffineria minden eszközét fölhasználták — úgy hadakoztak egymás ellen. S nincs a világon elkeseredettebb küzdelem, mint amelyet titokban két barátnő viv egymás ellen.

Mert hát ők a világ szemében barátnők maradtak.

Találkoztak ezentúl is. Különösen a kis Judith nem kerülte a szolgabírónét. Mutatni akarta, hogy ő nem fél tőle. Játszani akart vele s ez a másikat elkeserítette.

Csak ez az elkeseredés magyarázhatja meg, mennyire meglepetkezett magáról a hű és költséges asszony. Vagy hat nő társaságában a kis Judithot megkínálta egy viselt ruhájával — készítsen belőle magának házi öltözéket.

A telekkönyvvezetőné ajkába harapott, hanem jó arczot csinált a dologhoz. Köszönettel fogadta az ajándékot. Okosabbat nem tehetett ebben a pillanatban.

A »Nemzeti Ujság« Az ország helyzetét tarthatatlannak mondja, mely előbb-utóbb a kormány bukásával fog végződni.

A »Budapesti Hírlap« »A harmadik negyed« című cikkében azt mondja, hogy az ezidőre kiadott kimutatás szerint a bevétel három millió forinttal csökkent.

A »Magyar Hírlap« »Készülődések a választásra« cím alatt azt írja, hogy a választások sokkal előbb fognak megtörténni, sem mint gondolnók.

A »Pesti Napló« »A tanárkérdés«-ről cikkeznek és azt mondja, hogy a tanárok által a Wlassicsnak átadott memorándum legközelebb tárgyalás alá kerül s erre felhívja a képviselők figyelmét.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

November 23.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Hévízy János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Erdélyi Sándor, Dániel Ernő.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Felolvastatik az interpellációs könyv. Interpellációt jelentett be Sima Ferenc a megyei választásoknál a megyei tisztviselők szavazata tárgyában.

Megtagadott engedély.

Elnök jelenti, hogy Olay Lajos napi rend előtt szót kér a horvát képviselők ismert mentelmi ügye tárgyában. Ő az engedélyt megtagadta, de hajlandó az ügyet a Ház elé terjeszteni, hogy a felszólalás meg vagy meg nem engedése fölött a Ház határozzon.

Felteszi a kérdést, hogy azok, akik az engedélyt megadják, álljanak föl. (Megtörténik.) Kisebbség t. Ház! Kivánnak-e ellenpróbát? (Zaj. Felkiáltások: A Ház nem határozatképes!)

Szederkényi Nándor: Mivel ugy látom, hogy 100-an nem vagyunk, határozathozatalhoz pedig száz tag jelenléte szükséges, kérem az elnököt, méltóztassék megszámláltatni a jelen levő képviselőket. (Megtörténik.)

Elnök: A Ház tényleg nem határozat képes, mivel csak 86 képviselő van jelen. Ennél fogva t. Ház az ülést egy időre bezárom.

Hanem azért a pohár mind jobban telt. Mikor aztán csordultig volt, akkor a kis asszonyka kamatostul akarta visszafizetni a kölcsönt.

Az alkalom nem soká váratott magára. Szolgabíróéknál a pénzügyi viszonyok meglehetősen cseréplábakon állottak már. Csak egy kökellert s leszakad az egész alkotmány, mit hitelnek neveznek.

S ezt a követ a kis Judith indította el. Az utcán találkozik barátnőjével. Éppen egy butoraktár felé törekedett s a hogy Judithot megcsipte, mindjárt át is vitte magával.

— Lásd kedvesem — szólalt meg a pazarló asszony — a legújabb divatu butorokkal szeretném magamat berendezni.

— Parancsol, nagysága — hajladozott a kereskedő — méltóztassék! bő választékom van divánokból, kredenczekből . . .

— Hosszu ágyat először is és rövid takarót hozzá — szolt a szolgabíróné — Manap ez a modern; te is szerezhetnél — fordult Judithhoz.

— Nekem az fölösleges, de meg neked is — volt a válasz.

— Miért neked?

— Azért mert ugyis el vagy már vele látva.

— Hogy érted azt, kedvesem?

— Csak úgy, hogy ti nálatok ugyis hosszú az ágy s rövid a takaró — magyarázta ki magát.

Szünet után

Elnök ismét felteszi a kérdést, hogy megengedi-e a Ház Olay Lajosnak a napirend előtt való felszólalást.

A Ház többsége a napirend előtt való felszólalást nem engedi meg.

Következik a napirend.

Uj vasutak.

A Ház Bessenyei Ferenc előadó referálás alapján elfogadja

a temesvár-módosi;

a pancsova—petrovoszellói;

a hegyes—feketehegy—palánkai helyi érdekű vasutak engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot.

A nagylomnicz—tátralomniczi helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot.

Bessenyei Ferenc előadó elfogadásra ajánlja.

Papp Samu dr. fejtegetve azt, hogy mennyire szükséges a hazai fürdők támogatása, azt mondja, hogy a kormány Tátra-Fürednek nagyobb támogatást nyújtott volna, ha a tátrafüredi általában a magas Tátrában levő rosz kocsutakat megcsináltatta volna, minthogy eme helyi érdekű vasutat engedélyezte. Reméli, hogy a kormány az általa jelzett irányban sem fogja megvonni támogatását Tátra vidékétől.

A törvényjavaslatot elfogadják.

A csorba-tői fogaskerekű helyi érdekű gőzmozdonyu vasut engedélyezéséről szóló miniszteri jelentést.

Horánszky Nándor és

Dániel Ernő kereskedelmi miniszter felszólalásai után tudomásul vették.

A temesvár—buziási helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló miniszteri jelentést

Uranyi Imre referálás alapján a Ház tudomásul vette.

Elfogadott javaslat.

Következik a napirend szerint a kérvények 21 sorjegyzékének tárgyalása. Előadó: Horváth Béla.

A Ház hozzájárul a bizottság javaslatához a sorjegyek 1. pontjára nézve.

A sorjegyzék 2. sz. a. foglalt Zarándy Gáspár és társainak a Leopold Lajos ügyben beadott kérvényére a bizottság azt javasolja, hogy az visszavétel céljából tétessék be a Ház irodájába.

Ugron Gábor és

Polónyi Géza nem járulhatnak a bizottság javaslatához, mert a bizottság az indokolásban ellentétbe jött a házszabályokkal.

Gajary Ödön elismeri, hogy Ugron és Polónyi képviselőknek igazuk van; de tévedés van a dologban. A maga szempontjából rektifikálja a tévedést.

Madarász József: A bizottság előadója elég világosan szolt, tévedés tehát nem fog fenn. Csatlakozik Ugron és Polónyi felfogásához. Az indokolás, mely a Ház jogainak megnyirbálása volna, mellőzendő. Felhívja az elnököt, hogy nyilatkozzék.

Szilágyi Dezső Ház-elnök: Az indokolás szavazás alá ugy sem kerül, csak maga a javaslat. Tehát . . .

Polónyi Géza: De téves magyarázatokra adhat alkalmat.

Szilágyi Dezső: Kimondom tehát, hogy ez az eset, a házszabályok 195. § alá nem tartozik. (Eljenzés a baloldalra.)

A Ház erre a bizottság javaslatát elfogadta.

Fizessenek a katonák.

Vasvármegye közönségének a katonai beszállásos és elfogatási díjak megtérítése iránt beadott kérvénye tárgyalásánál

Szederkényi Nándor szolt föl. Kéri, hogy a kérvény pártolól a honvédelmi miniszternek adassék ki.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter szerint a szabályszerűen felszámított károk már megtérítettek; a jelen kérvénynek alapja nincs, kéri tehát annak irattárba helyezését.

Ugron Gábor kéri a kérvény felolvasását. (Felolvassák.) Ugy találja, hogy a kérvénynek meg van a maga alapja. Egy vármegye nem viselheti egy nagy hadgyakorlat kárait, csupán csak azért, mert terepe a hadgyakorlatokra al-

kalmás. A károk országos alaphól fedezendő. Csatlakozik Szederkényi indítványához.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter ismételt felszólalása után

Kun Miklós szólal föl. Követeli, hogy a megyék költségei, amelyek okoztattak, ki is fizetessenek.

Gromonn Dezső azt vitatja, hogy a kérvény nem indokolt, tehát az figyelembe sem vehető.

Szentiványi Kálmán a méltányosság szempontjából is figyelembe kell venni a kérvényt, mert azt nem lehet követelni, hogy a hadgyakorlat kárait csupán egy megye viselje. Csatlakozik Szederkényi indítványához. Ugyanily értelemben szól

Szalay Károly is.

Beöthy Ákos: A hadsereg érdekében is meg kellene vizsgáltatni erélyesen az ilyen dolgokat. Egy törvényhatóságról fel sem tétélezhető, hogy kérvényét ne indokolná. Ajánlja Szederkényi indítványának elfogadását.

Pázmándy Dénes hasonló értelemben szól.

Horánszky Nándor szintén csatlakozik Szederkényi Nándor indítványához.

Fejérváry Géza: A kérvényben nem köztehről van szó, hanem magán követelésről, olyanról mely igazolva nincs. Neki nincs kifogása az ellen, hogy a kérvényt neki adják ki, csak azt a szót hagyják el: pártolólág. (Derűtség a baloldalon.)

Remete Géza rámutat arra az ellentétre, mely a honvédelmi miniszter s az államtitkár beszéde között van.

Vajay István szintén amellet van, hogy a kérvény pártolólág adassék ki a honvédelmi miniszternek.

Sporzon Ernő szerint a kérdés ugy oldható meg legegyszerűbben, ha a kérvény kiadatik a honvédelmi miniszternek.

Horváth Gyula ugyanily értelemben szól. Erre nézve indítványt nyújt be.

Olay Lajos szintén azzal az ellenmondással foglalkozik, mely a miniszter s az államtitkár beszédei között fennforog. Csatlakozik Szederkényi indítványához. (Felkiáltások: Szavazzunk! Szavazzunk!)

Fejérváry Géza báró kijelenti, hogy kész **Horváth Gyula** indítványához hozzájárulni.

A ház többsége a bizottság javaslatának mellőzésével **Horváth Gyula indítványát elfogadja**; e szerint a kérvény kiadatik a honvédelmi miniszternek.

A ház a sorjegyzék 4—6. sz. alatt ígatott kérvényekre nézve elfogadja a bizottság javaslatát.

Ottlik Gedeon sárosdi lakos volt honvéd kérvényét

Szederkényi Nándor a miniszterelnök megleg figyelmébe ajánlja. Indítványozza, hogy a kérvény pártolólág adassék ki a miniszterelnöknek. (Helyeslés.)

A jó Bánffy.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Szederkényi Nándor azt az ügyet mint valami nagy sérelmet tárgyalta. A honvédségélyezés ügye eddig a honvéd-egyletek kezében volt. Ő a maga részéről kötelességének fogja tartani a honvédség jogos igényeit még akkor is kielégíteni, ha túl kellene is lépnie az előirányzat kereteit (Helyeslés.)

A ház a bizottság indítványát fogadta el.

Árpád szobra.

Következik a 8—19. az. alatt foglalt kérvények tárgyalása Szt. István király szobrának, illetve Árpád sirjának megjelölése és a Mátyás-szoborra adandó állami segély tárgyában.

A bizottság azt javasolja, hogy a Mátyás-szobor bizottság kérvénye adassék ki a miniszterelnöknek; a többi felirat és kérvény helyeztessék a ház irattárába.

Hegedüs Sándor pártolja a bizottság javaslatát s a Mátyás-szobor ügyét a miniszterelnök jóindulatába ajánlja.

Bánffy Dezső báró igéri, hogy tekintettel a millennáris ünnepélyekre is, a legjobb indulattal fel fogja karolni az ügyet.

A bizottság javaslatát a ház elfogadja.

Elnök az ülést öt perczre felfüggeszti.

A szociális kérdés.

III.

Sem a liberálizmus, sem a szociálizmus nem bírnak avval a belső erővel, hogy helyes megoldás felé tereljék a társadalmi szükségleteket. Tévtutak nem vezethetnek helyes irányhoz. De egyes különálló tanácsok és javaslatok sem segíthetnek a bajon. Általános bajnál, mikor az egész organizmus van megtámadva, nem érnek semmit a speciálisták. A mai társadalmi rendnek, melyet a kapitalizmus teremtett, gyökeres reformjára van itt szükség. Más elveknek kell tért foglalniok a társadalomban; egészen másoknak, mint a minőket a kapitalizmus csempészett oda Miféle eivék tehát ezek?

A gazdasági életet a keresztény erkölcsi világrend törvényeihez kell idomítani. Fel kell keresnünk a gazdasági fejlődésben a liberálizmus által megszakított fonalat és ott kell felvenni azt, a hol elmaradt. Az európai kultúra a keresztény erkölcsi világrenden épült fel. Évszázadok munkálkodtak közre fáradságosan ez alkotásra. A mű nagyszerű és szép lett. Boldogoknak és megelégedetteknek érezték magukat a keresztény népek alatta. És hogyha zivakodtak is néha, szükség idején összetartottak mégis, mintha csak egyetlen családból nőttek volna. Hirtelen viharok letördelhettek egyes köveket a szilárd épületből; de ledönteni nem tudták soha. A követ helyére igazították; és az épület sértetlenül állt újra. Egyes lakosok betegeskedhettek; de betegségük sem általános epidémia nem volt, sem magukra a betegek halált nem hozott, mert a keresztény elvek egészséges lüktetése hatott át mindent. Akkor neki támadott a liberálizmus és rombolni kezdte a fundamentumot. Isten és az isteni törvények száműzettek a társadalmi rendből. Ez volt a legelső hazugság. Atheizmuson nem épülhet fel világrend. A világban minden rendnek alapja csak az Isten és az isteni rendben való hit lehet. A honnét hiányzik e hit, ott a rend durva hatalommá lesz, a mely nem hozhat létre szilárd, maradandó rendet; féktelen szenvedélyeken a legerősebb katonai hatalom is megtörik. A keresztnek nem csak a templomban kell ragyognia; hanem a parlamentben, a miniszteri termekben, a törvénykönyvben, a bírók ítéleteiben, a paraszt szobákban, a műhelyekben, a gyártelepekben és a kereskedők üzlethelyiségeiben is tündökölnie kellene. A kereszténység szelleme kell hogy éljen és éltesen a társadalomnak minden rétegében. A munkát és kereskedést is át kell hogy járja. Ki kell mondani nyíltan, hogy az embert a gazdasági életben is kötve tartják az Isten törvényei, s azokhoz kell tartania magát. Ha ezt tagadjuk, akkor alapjában semmisítettük meg az európai civilizációt, mely lényegében utóvégre is keresztény; és ezzel a világréz népeit a nyomor karjai közé vetettük. A liberálizmus megkezdte e munkát és romokat alkotott; a szociáldemokrácia halad tovább a megjelölt uton és egész Európát romhalmazba döntené. És melyek a keresztény társadalmi rend főtényezői? Három van ilyen: az önmegtadadás, az igazságosság és a szeretet.

A liberálizmus az önzésre, a szociáldemokrácia az élvezetvágyra van alapítva. Ezekkel nem fér meg együtt a társadalmi rend. Az önzés és élvezetvágy megdöntik: de nem építik a rendet; összeütőközéseket szülnék, de békét nem, soha. Minden egyes kell hogy uralkodni tudjon önmagán. Kell, hogy arra a meggyőződésre jusson minden egyes, hogy ő nem központ, amely körül forog a többi világ.

hanem csak egyetlen tag, mely csak a többivel alkothatja meg az egészet; hogy neki nem csupán jogai vannak, a melyeket megkövetelhet, hanem kötelességei is, miket teljesíteni tartozik. Kötelességei vannak a tőkének és a munkának is; annak áldozatkésznek, ennek barátságosnak kell lennie. Kötelességei vannak, a törvényhozásnak és a népnek is; annak az egészet kell szeméi előtt tartani, nem csupán egyes kiválasztott csoportokat, a népnek pedig meg kell tanulnia, hogy korlátozza magát vágyaiban és óhajlásaiban. Az emberi szív az ember gazdasági életében is teljesíti a vérkeringést; uralkodni kell tudni önmaga felett; normalisnak kell lenni az érverésnek, nemszabad sem gyorsan, sem lassan ütnie, akkor egészséges az egész szervezet: a gazdagoknál ép ugy mint a szegényeknél, a munkaadónál csak ugy mint a munkásnál. Az önzésnek és az élvezetnek meg vannak a maga korlátai; és e korlátokat a felebarátnak jóléte szabja meg.

Az igazságosságnak bekötött szeméivel és egyenlő mértékeivel szintén kibékítőleg kell végig vonulnia a világ felett. A gazdaságilag erősebbnek nem szabad a gazdasági ököljogot alkalmaznia a gazdaságilag gyengébbel szemben. A munkásnak joga van megkövetelni, hogy őt is embernek tartsák; el kell ismerni e jogát. A földműves jogos igényt tarthat földjének terményeire; nem szabad azt elvenni tőle. Az iparos joggal megvárhatja, hogy existenciája biztosítva legyen; respektálni kell e jogos várákozását. A keresztény kereskedőnek joga van a tisztességes üzlet nyereségére; nem szabad, hogy rövidséget szenvedjen benne. Ne a szabad versenyt kizsákmányoló elvei hódítsanak tért a gazdasági életben, hanem a tiszteletreméltó, régi és igazságos alapelv legyen uralgó benne: suum cuique, — adjuk meg mindenkinek, ami az övé. Nem szükséges, hogy az összeségért elvegyük az egyesekét. Az kivántatik csupán, hogy igazságosan bánjunk mindenkivel. Mert mi a birodalmaknak alapja? Az igazságosság.

És a hová nem érhet el az igazságosság, ott a keresztény szeretet jótékonyágának kell közbelépnie. Munkaadó és bér munkás nem idegenek egymásra nézve; mindketten ugyanegy mennyei atyának gyermekei s testvérek gyanánt kell egymás üdvéért munkálkodniok. Paraszt és kereskedő, nem azért élnek, hogy meg rövidítse egyik a másikat, hanem testvéreknek kell egymást tekinteniök, kiket együtt fűz a szeretet. És a legszegényebb is igényt tarthat a vagyonosnak szeretetére, mert kötelességévé tette Isten a bővelkedőknek, hogy segítségére siessen szükségben a szegénynek, mikor ez nem tud már magán segíteni.

NAPTÁR.

— November 24. —

Vasárnap. Róm. kath. F. 25. Ker. Ján. Prot. F. 24. Krizog. Gör. kel. A. 25. Al. János. Izr. 7.

Nap két 7 óra 1 p., nyug 4 óra 1 p. Hold kelet 0 óra 48 p., nyug 11 óra 35 p.

Novemb. 24. A biharvármegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egyesület rendkívüli közgyűlése.

„ **27.** A Szent-Lászlóról nevezett nagyváradi kol-dusápoló és fi-gyermek menedékház egyesület közgyűlést tart.

„ **30.** A jogakadémia ifjuság táncestélye.

Decz. 8. A kamara kültagjainak választása.

„ **29.** A biharvármegyei és nagyváradi nőegyesület sors-jegyhuzása.

„ **30.** A vármegye tisztújító közgyűlése.

➡ Folytatás a mellékleten. ➡

Az új miniszter üdvözlése.

— A Sebes-Körös-társulat feliratai. —

Az új földmivvelésügyi minisztert: Dr. Darányi Ignácot törvényhatóságok, testületek üdvözlők kinevezése alkalmából. Budapestről írják, hogy az üdvözlések egyik legkiválóbbja a Sebes-Körös-társulat választmánya és tisztikara által küldött üdvözlő felirat, miért is egész terjedelmében közöljük:

A tisztikar a következő felirattal üdvözölte Darányit:

Nagyméltósága

Dr. Darányi Ignác földmivvelésügyi m. kir. miniszter urnak

Budapest.

A Sebes-Körös vízszabályozó és ármentesítő társulat alólírott tisztviselői kedves kötelességüknek tartják Nagyméltóságodat a földmivvelésügyi m. kir. miniszterium vezetésének átvétele alkalmával tiszteletteljesen üdvözölni s a midőn Nagyméltóságodnak a legmagasabb királyi kegy és az osztatlan bizalom által kijelölt diszes helyén kifejtendő reményteljes munkásságához áldást és szerencsét kívánunk egyzersmind alázatos tisztelettel kérjük, miszerint minket jóakaratu kegyes támogatásába, a mit a Tiszavölgyi-társulat központi bizottságánál eddig viselt titkári állásából kifolyó működése közben több ízben tapasztalni szerencsések voltunk, továbbra is részesíteni méltóztassék.

Mély tisztelettel maradtunk Nagyméltóságodnak

Nagyváradon, 1895. nov. 17.

alázatos szolgál:

Pekanovits Imre, társ. ig. főm.

Tabéry Ármán, társ. szakaszmérnök.

Ficzek Lajos, társ. pénztárnok.

Katona Bálint, társ. irodatiszt.

A társulat választmányának felirata a következő:

Nagyméltósága

Dr. Darányi Ignác földmivvelésügyi m. kir. miniszter urnak

Budapesten.

A Sebes-Körös szabályozó és ármentesítő társulat választmánya örömmel ragadja meg az alkalmat a vízszabályozó és ármentesítő társulatok legfőbb hatóságának a földmivvelésügyi miniszteriumnak élén üdvözölni Nagyméltóságod személyében azt a férfit, ki a közügyek terén eddig is kifejtett eredményes munkálkodásával nem csekély érdemeket szerzett arra a legmagasabb kitüntetésre, melynek fogva hazánk közgazdasági ügyeinek vezetése végett a kormány tagjai közzé hivatott meg.

A legőszintébb örömmel üdvözlö a választmány Nagyméltóságodat, midőn a vízszabályozó és ármentesítő társulatok legfőbb hatóságának vezetésére vállalkozik, mert Nagyméltóságod már a Tiszavölgyi-társulat központi bizottságának titkári állásában is többször jelét adta annak a kiváló szakképzettségnek, melylyel a Tiszavölgyhöz tartozó társulatok, ezek között a Sebeskörös vízszabályozó és ármentesítő-társulat ügyeit a megoldáshoz vezette és a melylyel a vízszabályozás és ármentesítés fejlesztését mindég előmozdította.

Nagyméltóságoddal szemben tehát nem alaptalanok azok a remények, melyeket nagyfontosságú diszes állásában való működéséhez a vízszabályozó és ármentesítő társulatok joggal fűzhetnek. Jogossá teszi ezeket a reményeket a kiváló szakképzettség mellett a tántoríthatlan hazafiság és a szeplőtlen jellem is, mely a királyi kegy nyilvánulásakor országszerte elismerést nyert.

A társadalom minden rétegében megnyugvással és bizalommal, sőt az ellenvéleményű politikai körök előtt is meglepéssel találkozott nagyméltóságodnak a közvagyonosodás egyik főtényezője, a földmivvelésügy vezetésére történt meghívása. Ennek a megnyugvásnak és a feltétlen bizalomnak kíván kifejezést adni a választmány, midőn Nagyméltóságodat magas ál-

lásának elfoglalása alkalmából üdvözlö és teszi ezt annál is inkább, mert meg van győződve, hogy Nagyméltóságodnak böles vezetése alatt nemcsak általában minden közgazdasági érdek, de különösen a vízszabályozás és ármentesítés mindenkor az ügy fontosságához mért hathatós támogatásban fog részesülni, s a midőn a Sebeskörös vízszabályozó és ármentesítő társulat képviselőjében a társulati választmány Nagyméltóságodat azon a helyen, melyre a legmagasabb kegy és az osztatlan bizalom ültette, tiszteletteljes örömmel üdvözlö, egyzersmind kéri a Mindenhatót, hogy magasztos hivatásának teljesítésében minden lépését áldásával kíséresse.

Kelt Nagyváradon, a Sebeskörös vízszabályozó és ármentesítő társulat választmányának 1895. évi november hó 12-én tartott üléséből.

Mély tisztelettel maradtunk Nagyméltóságodnak

alázatos szolgál

Ficzek Lajos,
társ. jegyző.

Örley Kálmán,
társ. alelnök.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő újságokban kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenswirth-léle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca,
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac,
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadottak.

* Vilmos császár a Vaskapunál. Vilmos német császár jövő évi július második felében fejedelmi fényes kísérettel eljön Magyarországra megtekinteni a Vaskapu munkálatokat. Ez alkalommal fényes nagy ünnepségeket tartanak a Vaskapunál, ahol fejedelmi találkozás is lesz. A német császáron és királyunkon kívül ott lesznek a szerb király és Románia uralkodója.

* Ujabb aranymise. A jó Isten különös kegyelmével árasztja el a nagyváradai lat. szert. egyházmegyét. Még nem szűnt meg az öröm, melylyel a szerető tanítványok környezték egykori szeretett tanárukat s máris egy másik tartja félszázatos papi jubileumát. 1878 óta visszavonulva, nyugalomban él az Úr e szolgálója Szent-György-Ábrányban. A fiatalabb nemzedék már nem ismeri őt személyesen, de nevével tudja s tiszteli őt. Ma van 50 éve annak, hogy az egyházmegye új aranymisése, Gyergyay János legelőször mutatta be az Úrnak az új szövetség vérontás nélkül való áldozatját. Rövid három évi káplánkodás után, 1848-ban elfoglalta azon állását, melyben megmaradt végig, meg 30 esztendőn keresztül: a göröcsöni lelkészséget. Itt munkálkodott, itt fáradozott a lelkek üdvőségének munkálásában. Szerény anyagi körülmények közt élt, de azért még sem állhatta meg, hogy lelkének nemesebb érzelmeit ki ne elégítse: ápolásába, pártfogásába vette az elhagyott, szegény gyermekeket. Házába fogadta őket s ott nevelte, hogy szemelőtt gyarapodjanak isteni félelemben; gyarapodjanak becsületességben. Erős, hazafias irányu működése és jótékonyága megszerezte számára a világiak tiszteletét is.

Harmincz évi működés után odahagyta a hitközséget, hogy nyugalomba vonuljon. Egykori hívei bizonyára meg fognak emlékezni egykori pásztorukról s az Egek Urától azt fogják részére kérni, amit mi: hogy őt sokáig tartsa meg.

* Vasutasok előléptetése. Az államvasutak igazgatósága a karácsonyi előléptetési terminus alkalmára közel 2300 hivatalnok előléptetését fogja javasolni a kereskedelemügyi miniszternek. Minthogy rendszerint csak 1500

—1700 tisztviselőt szoktak minden év karácsonyan előléptetni, az ezidei előléptetés az eddigieknél mintegy 30—35 százalékkal kedvezőbb. Az előléptetések túlnyomó része természetesen az alsóbb fizetési osztályokba tartozó tisztviselőkre vonatkozik, de általában a csekélyebb fizetési hivatalnokok előléptetési viszonya az idén aránylag kedvezőbb lesz, mint a magasabb rangúaké. Ha a miniszter az államvasutak igazgatóságának előterjesztését jóváhagyja, akkor az összes államvasuti alkalmazottak nyolcz százaléka fog karácsonykor magasabb rangba, illetőleg magasabb fizetési osztályba jutni.

* Egy derék nő elhunyt. Megrendítő gyászetről értesülünk. Nagyvárad előkelő köreinek egyik tisztelt és becsült tagját: dr. Sipos Árpád jogtanárt és családját mély gyász érte; neje szül. Mezey Etelka tegnap délután, pár heti betegeskedés után meghalt. Mintegy négy hét óta hülésből származott tüdőbaj ágyba döntötte a gondos családanyát, s daczára a legodaadóbb ápolásnak, a betegség diadalmaskodott a gyenge szervezeten s korai halálát okozta a derék nőnek. A gyászhir széles körben mély részvétet keltett s váratlanul jött, annál inkább, mert az utóbbi napokban már az orvosok is biztatólag nyilatkoztak állapotáról s felgyógyulását remélték.

Tegnap délután a család egyik régi jó barátja Vinkler József vál. püspök meglátogatta a beteget s meggyóntatta, de az áldozást és utolsó kenetet nem adhatta fel a betegnek.

Az elhunytban Mezey Mihály kir. közjegyző nővérét gyászolja. Temetése holnap, november 25-én d. e. fél 10 órakor lesz. A ravatalra már számos koszorut helyeztek.

A »biharmegyei és nagyváradai nő-egylet« melynek az elhunyt buzgó tagja és védőhölgye volt, ez uton is felkéri a nőegylet választmányának összes tagjait, hogy a temetésen minél számosabban megjelenjenek. A nőegylet koszorut helyez a ravatalra.

A jogtanárok nejei szintén igen szép koszorúval rójják le kegyeletüket az elhunyt iránt.

A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Dr. Sipos Árpád kir. jogakadémiai tanár, saját és gyermekei: Elza, Árpád, Ernő; — özv. Mezey Mihályné szül. Sugó Vilma mint anya; — Mezey Vilma; Róza férj. Sebő Pálné; Mihály; Gyula; Béla mint testvérek és számos rokonok nevében fájdalom-dult szívvel tudatja szeretett nevének dr. Sipos Árpádné, szül. Mezey Etelkának f. évi november hó 23-án délután félhárom órakor élete 41-ik. boldog házasságának 22-ik évében hosszú szenvedés és a haladók szentségének ájtatos felvétele után, szívszélhűdés következtében, az Urban történet csendes elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai 1895. évi november hó 25-ik napján délelőtt fél 10 órakor a Szent János-utca 447. számú házból a nagyvárad-olaszi-i róm. kath. plébánia templomban tartandó engesztelő szent miseáldozat bemutatása után fognak a várad-újvárosi közös temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtiszteletre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1895. nov. 23. Az örök világhoz fényeskedjék neki!

* Visszavont engedély. A belügyminiszterium körrendeletet intézett valamennyi törvényhatósághoz, melyben tudatja, hogy Hajdu Istvántól a magyar nyelvű színielőadások tartására adott engedélyt visszavonta. A rendelet oka az, hogy az országos magyar színész egyesület igazgató tanácsa időközben Hajdu Istvánt az egyesület kebeléből kizárta.

* Népkönyha Nagyváradon. A nagyváradai izr. nőegylet jótékony hölgyei körében, igen dicséretes, szép eszme nyer ma megvalósítást, mely áldásos jótékonyágával sok szegény, elhagyatott árva könyvet szarítja fel s megmenti az éhségtől. Ma délután alakul meg a népkönyhát fenntartó orth. izr. nőegylet. Szervezete

hasonlít a fővárosi népkonyhához, azzal a különbséggel, hogy az alakuló nőegylet szegény iskolásgyermek déli ebéddel való ellátását is felvette jótékonyága körébe. A humanus czélú intézmény létesítése első sorban *Ullmann* Izidor hitközs. elnök, továbbá *Kurländer* Rafaelné, *Löblé* Henrikné és *Blau* Sámuelné érdeme, kik anyagiakat is áldoztak a felebaráti szeretet nemes munkájának létrehozásán. Nem kevesebb az érdeme az orth. hitközségnek, mely megfelelő szép hajlékot építtetett a népkonyhának. Az egyület ma, vasárnap, délután 3 órakor tartja alakuló közgyűlését a hitközségi iskola nagytermében s ez alkalommal állapítják meg az alapszabályokat és megejtik a tisztikar és választmány választását.

* **Merénylet egy főispáni arczkép ellen.** Hontvármegye elkészítette gyűlésterme számára Roszner Ervin báró volt hontmegyei, most máramarosmegyei főispán arczképét Szobonya Mihály festőművész megfestette budapesti műtermében a képet, azután rá mába tétetve és kellő szakértelemmel becsomagolva, feladta a vasútra. — Midőn a képet tartalmazó ládát felbontották — folytatja tudósítónk — megdöbbenve láttuk, hogy a kép feje irányában a majdnem levegőmentesen elzárt ládának egy hasadékan mintegy fél liter olvasztott fagyut öntött be valami rosszakaratu kéz, szerencsére a fagygy nagy része a 15 czm. széles díszes ráma rovatkái közé folyt és csak valami 10 tenyérnyi terjedelemben ömlött a kép vásznára, magát az arcot, már nem is érte el. Ipolyságon mindenki merényletre gondol, nem hiszik, hogy pusztán véletlenség a fagygy beömlése, egyrészt mert fagygyt olvasztott állapotban aligha szállítanak vasuton, másrészt ha szállítanak, nem tennék azt olyan helyre, ahol kényes tárgyak vannak. Rögtön felhívták Szobonya Mihályt távirattal Ipolyságra, ahol két napi fáradságos munka után úgy a rámat, mint a képet megtisztította a fagygytól és a kép megrongált vásznát átfestette.

* **A nagyváradi ipartestület betegségleyező pénztára** kérvényt adott be a belügyminiszterhez, hogy a biharmegyei közkorházban ápoló olyan tagjai gyógyköltségének megtérítése alól, kik nem a pénztár utalványával vették igénybe a gyógykezelést, sőt a kórház igazgatósága tudomására sem adta az illető tagnak ápolás alá vételét, mentessék fel; mert a pénztár a tagokat a helybeli irgalmasrend kórházában felényi díjért a kívánalmak szerinti, legkielégítőbb gyógykezelésben részesíteti s ha a közkorház azon miniszteri utasításnak, hogy fizetési kötelezettség elismerése czéljából az illetékes betegségleyező pénztárt azonnal értesíteni köteles, eleget tenne, a pénztár saját jól felfogott érdekében intézkednék a beteg tagnak az irgalmasrend kórházába leendő átszállítása iránt. Ezen nagyon is indokolt kérvényt a belügyminiszter Nagyvárad város tanácsához küldte le felvilágosító jelentés és véleményadás végett.

* **Kegyeletlenség.** Hegyköz-Ujlakon, mint levelezőnk írja, a régi templom romjai közt egy kibontott sirban, mely korábban sirbolt volt, egész halom csont fekszik teljesen fedetlenül, úgy, hogy azokat az ebek széthordják. A csontokat törökök maradványainak tartják a lakosok, azonban ez nem valószínű, mivel a templom eredetileg a katolikusoké volt s csak később foglalták el a törökök, majd az ev. ref. vallásuk használták egészen a templom lebontásáig. Legvalószínűbb, hogy a mostani ev. reformátusok katolikus elődjek csontjai. Különben bárkiék legyenek e csontok, nagy kegyeletlenség azokat, különösen az új templom és paplak közelében az ebek prédájául hagyni. Igen helyénvaló volna, ha az illetékes hatóság intézkednék, hogy a csontok méltó helyükre, a temetőbe kerüljenek.

* **Dr. Stöckl Albert halála.** A bölceleti és theologiai irodalmat érzékeny veszteség érte a kiváló tudósnak, tanárnak, írónak és politi-

kusnak halálával. Bámulatos tevékenységet fejtett ki ez a ritka, szép tehetségű és vasszorgalmu ember. Életének javát az eichstätti és a münsteri tanári katedrán töltötte. 1871-ben eichstätti kanonok lett, de még sokáig megtartotta tanári székét is. 1877-ben választották meg képviselőnek s mint ilyen a centrumhoz tartozott. Legnagyobb érdemeket szerzett mint tankönyv író. Kiváló munkái: *A bölcelet tan-könyve* (3 kötet, idáig 7 kiadást ért), *A bölcelet története* (2 kötet), *A középkori bölcelet története* (3 kötet), *Az anyagelvüeségről* stb stb. Ez utóbbi és a két első magyarul is megjelentek több kiadásban. Érdekes, hogy a magyar »Bölceleti Folyóirat«-ban is jelent meg egy *eredeti* értekezése a *pozitivizmusról*. Magyarul nem tudván, németül írta s egy magyarországi tisztelője fordította magyarra.

* **Szenzációs letartóztatás.** Debreczenben egy elegánsan öltözött fiatal embert tartóztatott le két csendőr, aki éppen akkor lóra akart ülni. Ez a fiatal ember Pekács István, végzett gazdász, akit a mártonfalvai adópénztár kirablásában való részességgel gyanúsítanak. Ez a fiatal ember már hetek óta távol volt szüleinek házától, a hol megelőzőleg tartózkodott. Acsádon, Vámos-Pércsen, Sámsonban költekezésével keltett gyanút s a később felmerült gyanuok alapján a csendőrség leakarta tartóztatni, Pekács István akkor már Acsádról elment s mint a csendőrség értesült, Debreczenbe ment. Az acsádi csendőrök utána mentek Debreczenbe s ott a sertésvásártérn megalázták. Pekács egy debreczeni kereskedő barátjától bucsuzott s lóra akart ülni, mikor a két szuronyos csendőr elibe állott e szavakkal: »Uram, ön a törvény nevében fogjunk«, letartóztaták. A letartóztatott ifjút, a ki huszonnégy-huszonhat év körüli, holnap reggel Nyiregyházára kísérik.

* **Temetés a zárdából.** A v.-velenceze irgalmas nővérek zárdáját gyász érte. Egyik kiváló tagja M. Anna, szül. *Neupauer* Anna elhunyt. Az alig 24 éves ifju irgalmas nővér temetése tegnap délután ment végbe, nagy részvét mellett. A gyászszertartást *Gábríely* Lajos plébános végezte, segédlettel. Béke poraira!

* **Szaporodnak a koldusok.** A zordon, hidegebb idő beálltával a városba szorulnak azok a szerencsétlen teremtesek, akiknek nincsen otthonuk. Nyáron csak minden bokor szállást ad, de a tél fagyja fedél alá kergeti a társadalom páriáit s ilyenkor megszorodik a koldusok, csavargók száma. Tegnap is összeszedett 14 ily koldust és csavargót a rendőrség. Kitünt, hogy alig van egy-kettő köztük, a kinek volna hova lehajtsa a fejét. Egyelőre a fűtött dolgozóházba helyezték el őket.

* **Hol a lámpa?** A fő-utcán épülő Rózsavölgyi-féle háznál elszórt lámpa volt. Mióta azonban az építkezés folyik, a világosság eltűnt a jelenleg nagyon is veszélyes közlekedési helyről. A lámpa visszaállításáért a közönség érdekében szót emelünk, annál is inkább, mert a város valószínűleg azért is fizet a gyártulajdonosnak.

* **Művész-társaság az »Ujvilág« kávéházban.** Nagy hangverseny és művész előadás lesz holnap az »Ujvilág« kávéházban. Az előadást *Müller* Anna igazgatónő hirdeti és hogy mutatványaik megérdemlik a megtekintést, *Károly Lajos*, *Lajos Viktor* és *Ferencz Ferdinánd* főherczegek elismerésére hivatkozik.

* **Karácsonyi remények.** Alig 14 nap választ már el a magyar osztálysorsjáték nagy nyerevényhuzásától, mely folyó évi december 6—14-ig ejtik meg és melyen 21499 nyerevény kerül 4.332.000 korona összértékben kisorsolásra. Hogy ezen oly óriási esélyekkel bíró sorsjátékon oly egyének is játszassanak, akik egy egész sorsjegyért 40 frtot áldozni nem akarnak, vagy nem képesek, a magyar osztálysorsjáték sorsjegyei igen elms módon tizedekbe (a 4 frt) és huszadokba (a 2 frt) vannak beosztva. Elgondolható tehát hány emberről gondoskodik Fortuna istenasszony ezen huzásnál, a meny-

nyiben a kisorsolásra kerülő közel 4 $\frac{1}{2}$ millió részben az egész sorsjegyek tulajdonosai között, másrészt azonban a tized és huszad sorsjegyek birtokosai között is feloszlik, úgy hogy a több mint 100.000 szerencsés nyerő azon helyzetben lesz, hogy boldog karácsonyt ülhet és szeretetét övéi iránt gazdag ajándékokkal bizonyíthatja.

x **A hölgy világot** általánosan érdeklő Nemes Mihály kizárólag *kész női felöltők* czé- gének mai számunkban megjelent divat tudósítás czim alatti közleménye, melyre felhívjuk a hölgyek figyelmét.

x **Ma és minden vasárnap este a Waller** éttermében a 37. gyalogezred zenekara játszik. — *Orfeum a kávéházba* minden este új műsorrall.

x **Felhívjuk** olvasóink figyelmét Breitner Józsefnek hirdetésére, melyben ajánlja az eddig bárhol alkalmazott és jónak tiszta égésűnek bizonyult »Hold« petróleumot, mely felülmulja az eddig jöhírnévként örvendő amerikai petróleumot is.

Egy előkelőbb családból származó özvegy, középkorú r. kath. vallású nő ajánlkozik, mint házvezetőnő. A főzést is érti. Czím a kiadóhivatalba.

Vonatok érkezési és indulási ideje 1895. október 1-től.

Érkezők:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-14, 8-33, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-10, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskó-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskó felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A külföldiek nyilvántartása.

A belügyminiszter tegnap érkezett leiratával, a külföldiek nyilvántartását rendelte el. A leiratban jelzett szabályrendeletet a város törvényhatósági bizottsága még 1888 év április havában megalkotta s így a rendelet végrehajtása e helyütt nehézségekbe nem ütközik. Tekintettel arra, hogy a szabályrendelet az egész város közönségét érdekli, azt egész terjedelmében közöljük:

Körrendelet

valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság közönségéhez. (Budapest székes fő- és Fiume szabadvárost kivéve.)

A külföldiek nyilvántartása tárgyában, az 1888. évi augusztus hó 11-én 54091. szám alatt kibocsájtott itteni körrendelet 3-ik pontjának második bekezdése értelmében úgy a vármegyei és városi törvényhatóságok, mint a rendezett tanácsú városok részéről szabályrendelet alkotandó, mely az 1879. XL. t. cz. 5. §-a alapján általam hagyandó jóvá. Ezen szabályrendeletek kevés kivétellel országsszerle letárváltatván és jóváhagyási záradékkal ellátatván, elérkezett ideje annak, hogy az érintett szabályrendeletek a fentebb idézett körrendelet 18-ik pontja értelmében, életbeléptessenek. A külföldiek nyilvántartására vonatkozó szabályrendeletek életbeléptetésének határidejéül ennél fogva az 1896. évi január hó 1-sejét azzal tűzöm ki, hogy ezen naptól kezdve a szóban levő szabályrendelet határozmányai pontosan betartandók és végrehajtandók. E végből felhívom a törvényhatóság közönségét, hogy 1896. évi január hó 1-ső napjától kezdve a községekben, illetve városokban tartózkodó külföldieket, kik közé e szabályrendelet végrehajtását illetőleg a monarchia másik államának polgárai is sorozandók, a szabályrendelet határozmányainak megfelelően nyilvántartassa. Amennyiben pedig ily szabályrendelet máig sem alkotott, utasítom a törvényhatóság közönségét, hogy a mulasztást felelősség terhe alatt még ez év folyamán, pótolta. Végül felhívom a törvényhatóság közönségét, hogy a külföldiek nyilvántartására vonatkozó szabályrendelet(ek) életbe léptetése tárgyában tett intézkedései felől hozzám folyó évi december hó 15-ig jelentést tegyen. Budapest, 1892. november hó 26-án *Perczel* s. k.

A nagyváradai ipartestület köréből.

Ipartestületi előljárásági ülés.

Az ipartestület előljáráságának 1895. évi november hó 21-én tartott rendes havi ülésében a következő ügyek nyertek elintéztetést:

Felolvastattak az október havi ülés jegyzőkönyve, helyesen találva tudomásul vétetett.

Az elnöki jelentés felsorolja a múlt ülés óta felmerült nevezetesebb eseményeket és az ügy forgalmát, kiemelve különösen azon körülményt, miszerint az ipartestületnek még 1890. év óta a házvételből kifolyólag a nagyváradai takarékpénztárral szemben fennállott 17,800 forintos kölesön felvételére és felszerelési költségeire kormányhatóságilag engedélyezett 20,000 forint kölcsön tőkének a nagyváradai takarékpénztártól való felvétele lebonyolított, itt megemlíti, hogy ezen kölcsön Hoványi Géza vezérigazgató urnak jóakaratu szíves pártfogása által — hamarabb kamattörlesztésre fog konvertáltatni. — A menház építés összes költségei Rimánócy Kálmán építész urnak kifizettettek. Végül felsorolja a letárgyalandó ügydarabokat.

A pénztár állása: Szeptember hóban bevétel 3309 frt 80 kr. Kiadás 348 frt 55 kr. maradvány 2961 frt 25 kr., október hóban bevétel 3703 frt 64 kr. Kiadás 290 frt 90 kr. maradvány 3412 frt 74 kr.

Felolvastattak a házépitő bizottságnak október hó 24-én és 30-án tartott üléseinek jegyzőkönyvei a menház felülvizsgálata, az építkezési összeg beszerzése, az építész kifizetése, a felszerelések beszerzése, az épület egyes részeinek bérbeadása, a 17,800 frt tartozás törlesztése, a 20,000 frtos új kölcsön felvétele és a ház építő bizottság állandósítása tárgyában.

Az összes felhozott és felolvasott előterjesztések jóváhagyattak.

Az építő ipartársulat igazgatóságának a szakrajtanfolyam megnyitására szóló értesítése tudomásul vétetett.

Elnöki jelentés Sal Ferenc kir. tanácsos, polgármester urnak jubileumán a testület képviseltetéséről örvendetes tudomásul vétetett.

A menház alapszabályainak szerkesztésével és a házi rend megállapításával ház építő bizottság bizatott meg.

Letárgyalattak még több iparos érdekű egyleti ügyek; s több a menház részére tett különböző adományokért a szíves adakozóknak — elismerő köszönet lett megszavazva.

Végül felolvastattak az ipart nyertek és az iparokat beszüntettekről érkezett iparhatósági értesítések.

Nagyvárad, 1895. november hó 23-án.

Jankovich János,
ipartestületi jegyző.

Bertsey György,
ipartest. elnök.

Nyilvános köszönet.

A néhai özvegy Pontelli Jánosné temetése alkalmából koszoru megváltás czimén Balogh Mihály szűrszabó iparos ur 5 frtot küldött az elaggott iparosok segély-alapjára, fogadja érte e helyen elismerő hálás köszönetünket.

Az ipartestület jótékonyági bizottsága nevében:

Bertsey György,
elnök.

Jankovich János,
jegyző.

Ezredéves kiállítás.

A konzulátusok és a kiállítás.

Gróf Goluchovszky Agenor külügyminiszter, mint már megirtuk volt, körlevelet intézett a császári és királyi konzulátusokhoz, melyekben a budapesti ezredéves kiállítás propagálására és a külföld általános érdeklődésének felkeltésére és ébrentartására szólította fel őket. Most a külügyminiszter arról értesíti Báró Bánffy Dezső miniszterelnököt, hogy a főkonzulok jelentései sorra érkeznek be s mindenütt azt tudatják, hogy testületek, kamarák és magánosok is mindenütt nagy érdeklődéssel és várakozással vannak Magyarország ezredéves ünnepe iránt s így bizvást várható, hogy külső országokból szokatlanul nagy számban fogják a budapesti kiállítást látogatni. A külföldi konzulátusok majdnem mind, számos plakátot, prospektust, röpiratot és ismertető és leíró jelentéseket kérnek a kiállításról, amelyeknek kellő helyen való terjesztéséről gondoskodni fognak. Talán fölösleges külön kiemelni, hogy Dániel Ernő miniszter utasítására a kért nyomtatványokat azonnal elküldötték az illető konzulátusoknak. A legnagyobb érdeklődésről egyébként a németországi, olaszországi, szerbiai és románai jelentések szólnak.

A közöshadsereg a kiállításon.

Az osztr. magyar közöshadügy a kiállításon külön pavillonban rendkívül érdekes és gondosan elkészített csoportokban lesz bemutatva. A tanulságosan összeállított gazdag anyag a közöshadügyminiszterium megbízása folytán már együtt van a bécsi Arsenálban és a hadsereg részéről külön e czélra kijelölt három szakközeg által lesz a kiállításon rendezve. A kiállítandó tárgyak közül különösen érdekes az 1863-ban készült ágyu, melyen Ő Felsege tanulta először az ágyulövést, azután egy tüzérségi csoport művészileg utánzott lovakkal és katonákkal teljesen felszerelve és egy hegyi ágyu-üteg munitióval és három igással; továbbá fel lesz állítva egy gula kolozsus a hadsereg által használt összes fegyvernemekből. A katonai pavillon falai érdekes szakképekkel és festményekkel lesznek díszítve és számos fénykép utánzatban hadseregünk és a katonai élet jelenetei, változatos képekben lesznek bemutatva.

E G Y L E T.

M e g h i v ó.

A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület 1895. november 24-én (vasárnap) délelőtt 1/2 12-kor a megyeház kistermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre az egyleti tagokat tisztelettel meghívom.

A közgyűlés tárgyai:

Az egyesület által felveendő kölesön ügye.
A választmány kiegészítése.

Indítványok.

Kelt Nagyváradon, 1895. nov. 18-án.

Beöthy László,
egyl. elnök.

Irodalom és művészet.

— »Katholikus Egyházi Zeneközlöny.«

Megjelent a folyó évi november havi 12-ik szám a következő tartalommal: A szabályszerű és torz requiemekről. Az ünnepélyes szent miseáldozat (folytatás és vége). Az egyház nyelve. Istentiszteletek rendje. Ismeretek téra. Irodalom. Vegyesek.

— »Művészeti Lapok.«

Zene irodalmi szemle, zeneművészeti, képzőművészeti és színművészeti szaklap. Szerkesztik: Kéry Gyula és Merkler Andor. Kiadja: Rózsavölgyi és társa, Budapesten. — A legújabb (november 17-iki) számának tartalma: A kalocsai meczenás (Császka György) arcképpel. Zene: Mascagni-Epilógus, dr Steiner Lajostól. A téli hangversenyek. (programm.) Kritikai szemle (új zeneművek) Kereszty Istvántól. Hubay Jenő legújabb szerzeményei, Bloch Józseftől. Zenei krónika. Ilka (Pálmay Ilka) a zongoránál (arcképpel és autográfival). Artagnantól. Képzőművészet: A műcsarnok téli tárlata. Képzőművészeti Krónika. Walser Crare, Kempner Miklóstól. Bohém-világ: A hangszerelő. Lucziántól. Színművészet: Fővárosi színházak. Külföldi színházak. A kolozsvári színészet állandósítása.

Igazságszolgáltatás.

Somogyi István és társai bűnügye a kir. törvényszék előtt. Népes volt tegnap a kir. törvényszék büntető osztályának tárgyalási terme. Somogyi István hatodmagával ült a vádlottak padján, halált okozó súlyos testi sértés büntettségéért vádja miatt. Az ügyben 14 tanut idézett meg a törvényszék. A múlt év karácsonyának második napján történt N. Bajomban, hogy a fiatalság „Mórné” korcsmájá-

ban táncmulatságot rendezett. Két helyisége volt a korcsmának használatban a táncsterem és az ivó. Az ivóban ült Somogyi István 44 éves parasztagzda fiával és még néhány legény-nyel mikor Gál Orbán ötödmagával a korcsmába jött. Gál letelepedett Somogyi István mellé, a fokost kezében tartva.

Eközben a tánczótól felhevülve beszaladt az ivóba Nagy József és a botot el akarta Gáltól venni, Gál nem adta. Ebből dulakodás, majd verekedés származott, minek az lett a következménye, hogy Gált úgy elhúszgolták, hogy 10 nap mulva meghalt.

Vádlottak és részben a tanuk vallomásaiból kitűnt, hogy a főbűnösök Somogyi Károly és Nagy József, kik az áldozat fejét sértették meg fokossal. Somogyi István a mellét taposta meg fokossal. Györfi Lajos, Nagy Márton és Csák Lajos tagadják ugyan, hogy ők is ütötték, de a tanuk ellenük vallottak. Györfinek még az is büne, hogy ő dobta le Gál Orbánt a divánra, a honnan az ütések után földre esett.

A törvényszék valamennyi vádlottat halált okozó súlyos testi sértés miatt ítélte el, még pedig Nagy Mártont és Csák Lajost egy évi fogházra és 10 forint pénzbüntetésre, a többiket pedig 2 évre és 20 forint pénzbüntetésre ítélte.

Tartoznak azonkívül az elítéltek Gál Orbánénak egyetemlegesen 345 forintot fizetni és a többi költségeket is fedezni.

A tárgyalást Nagy József bíró vezette, vádló Papp Aurél, védő pedig Hegyesy Márton volt. Az ítélet ellen mindnyájan felebbezték.

MULATSÁG.

Zenekedvelők estélye. Ha igaz az, hogy a zene kulcs a női szívhez, akkor sok szív megtalálta kulcsát az este. Igazán kitűnő élvezetet szereztek jó zenekedvelőink, mikor a katonazenekarral egyesülve ezt a szép mulatságot rendezték.

Hálás is volt a közönség, a mennyire lehetett meg is mutatta, megtapsolt, megélt minden egyes darabot.

Műsor:

1. Kóler Béla: »Csokonay nyitány.« Előadja a zenekar.
2. Mascagni: »Intermezzo« a »Parasztbecsület« cz. operából. Előadja a zenekar.
3. Beleznay A. »Honfi imája.« Előadja az énekkar.
4. Kahané: »Török szerenád.« Előadja a zenekar.
5. Fischer: »Erdei rózsa.« Előadja az énekkar.
6. Komzák: »Egyveleg.« Előadja a zenekar.
7. Barna I.: »Magyar népdal-induló.« Előadja a zenekar.

Asztalbontás után a kitűnő hangulatban levő fiatalok tánczra perdtül, az első négyest 20 pár tánczolta.

Jelen voltak:

U r n ö k: Amlauf Károlyné, Bachó Istvánné, Breitner Józsefné, Batty Endréné, Csák Máténé, Faragó Zsigmondné, Goszler Jenőné, Grünvald Józsefné, Hadady Dánielné, Irsa Ferenczné, Perlaky Istvánné, Mizsurai Jánosné, Szép Mihályné, Rechné Bauer Zsófia, Soltész Józsefné, özv. Vendeliszky Józsefné stb.

L e á n y o k: Baróthy Erzsike, Breitner Janka, Czegléd Jolán, Goszler Irma, Alexander Berta, Grünvald Hilda, Hadady Olga, Irsa Vilma, Makkay nővérek, Misuray Anna, Recht Sárika, Soltész Mariska és Margit, Szokoly Margit.

REGENY-CSARNOK.

Párbajhős.

Regény.

— Irta: Rostkovicz Arthur. —

16

(Folytatás.)

- Egészséges mint a makk.
- Mennyi időnk van még arra a dologra? — kérdezte aztán kitérőleg.
- Még csak a mai nap, mivel a váltó már két nap előtt lejárt. Az igazgató úr szíveségből még talán egy napig várakozik.

— No nem baj! Legyen szives megmondani az igazgató urnak hogy én kérek egy napi halasztást, s holnap rendezve lesz a váltó. Legrosszabb esetben értékpapirjaimat adom el.

— Erre bankunk is vállalkozik!

— Már átadtam rendes ügynökömmnek!

— Sajnálom! — mormogta Birnbaum úr, majd hirtelen fölütötte fejét.

— Kezeit csókolom!

— Jó napot!

Amint a bank tisztviselője távozott, Rogasóczy lépett a terembe.

— No látod, mennyire vagyunk? — szólt az asszony, szemre hányó hangon.

— Mindegy; de olyan úton nem akarok a hinárból kiszabadulni, a milyent te mutattál nekem. A hivatalos pénzekkel számolnom kell, s nem lehetek biztonságban soha a felől, hogy mikor lesz meg a vizsgálat.

— Ez ne aggaszon, hiszen apám is benne van a vizsgáló bizottságban, s ha kell, majd elsimitja a dolgot. Külömben is, míg arra kerülne a sor, rendbe jövünk, s akkor pótolhatod a pénzt, a mi esetleg hiányzik.

— Nem tehetem — nyögte a szerencsétlen ember, kezeit tördelve.

— Nem teheted? No jó; de akkor elváltak utjaink, kedves barátom; én nem tudom elviselni a nyomoruságot, a szégyent, a gyalázatot, mint te! Nem úgy nevelt az apám!..

— Szép nevelés! — mondhatom, nagyon szép, rávall a kedves apádra!

— Ne feszegessük tovább a dolgot, mert különben a faképnél hagyjak azonnal!

— De édesem! — szólt a férj ellágyulva — lásd be végre, hogy azt nem tehetem, különben az állásomat a jövőmet kockáztatnám, s mit szólna a világ terólad is, ha kitudódnék a sikkasztás?

— No jól van, én hallgatok. De hát mit is akarsz tulajdonképpen kezdeni? Hogyan akarsz hamarosan pénzhez jutni?

A férj oda ült a felesége mellé, s ölébe vont a duzzogó asszonyt.

— A butorainkat el árverezik; veszünk majd másikat. A házi ur föl fog mondani, veszünk másutt ki lakást, például Ó-Budán, ott, olesóbb is, meg a levegő is egészségesebb. A fizetéséből nem vonhatnak le egy krajczárt sem, mert nyolcz száz forinton felül lehet csak foglalni. Nem fogadunk vendégeket, egy szóval mondván, föl hagyunk az eddigi étellel, legalább is addig, míg az adósságok nagyjától megszabadulhatunk.

— Nos és aztán?

— Aztán kezdhetjük előről!

— Én pedig addig majd a konyhában töltsem az egész napot, ifjúságomnak legszebb éveit? Megvonjak magamtól minden élvezetet, s még színházba, hangversenybe se járjak?

— De ki mondja ezt? Elmehetünk a színházba, ha valami jó darabot adnak, veszek olyan két zártszékét angyalom!

— Én zártszékbe üljek? Meg főzök mosak, ugy-e? Csalódom barátom, én inkább a halált választom, mint az ilyen nyomorult életet!

— No hát akkor haljunk meg mind a ketten!

— Ohó! — én még nem vagyok annyira. Van nekem még más utam is, a menekülésre, hiszen fiatal és szép vagyok, s akár hány magánas szivesen ruinalná magát miattam, ha éppen akarnám!

Gunyos mosollyal, tetszelegve lépett a tükör elé, míg a férj arcza halott haloványra változott.

Hallgass! — kiáltotta magánkivül, mint egy megbzött oroszán.

— Ugy-e, hallgassak? Ugy-e nem tetszik, hogy így beszélek? De te kényszerítettél reá, s most még talán neked áll fölebb? — szólt az asszony pattogó hangon, míg férjével szemben állt.

— Ne ingerelj!

— Enye, enye; de ingerlékeny vagy egy idő óta? Talán a váltó az oka? Én rá m ugyan kiabálhatsz, a hogy csak tudsz, de én nem fogok megjedni soha!

A szerencsétlen ember, érzéketlenül bámult maga elé, míg az asszony tovább folytató:

— Olyan nincs, hogy én Ó-Budán a te cseléded legyek.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Szünet után

Thaly Kálmán szótál föl. Árpád sirjának feltalálására nézve nyilatkozik.

Bánffy Dezső báró rövid felszólalása után a ház a bizottság javaslatát elfogadja.

Horváth Béla előadó ismerteti a bizottság javaslatát, mely szerint a kérvények pártolólá adassanak ki a pénzügyminiszternek.

Kapotsffy Jenő hozzájárul a kérvényi bizottság javaslatához s kéri a pénzügyminisztert, hogy ez ügyben gyorsan járjon el.

Batthyány Tivadar gróf a kérvényeket a pénzügyminiszter kiváló figyelmébe ajánlja; de ne segítse a pénzügyminiszter oly építkezéseket, melyek a spekuláció tárgyát képezik.

Szederkényi Nándor és

Lukács László pénzügyminiszter felszólalása után

A bizottság javaslatát a ház elfogadta.

Elnök: Tekintettel, hogy még interpelláció is van, a tárgyalást félbeszakítom. A kérvény tárgyalását a házszabályok értelmében a jövő szombaton folytatjuk. (Helyeslés.)

Sima Ferencz a helyügyminisztert interpellálja a megyei választásoknál a megyei tisztviselők szavazata tárgyában.

Az interpelláció kiadatik a helyügyminiszternek.

A hétfői ülésen először a ma elfogadott törvényjavaslatokat fogják tárgyalni harmadszori olvasásban, azután a költségvetést.

Ülés vége 2 órakor.

Politikai helyzet.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) Napról napra több jel mutat arra, hogy Bánffynak sikerült a koronát rá bérni az országgyűlés feloszlatására, s csak alkalmas idő pontot vár a miniszterelnök arra, hogy ezt az aktust végbevigye.

Hock János ügye.

Budapest, november 23. (Saját tud. táv.) Hock János a Pesti Naplóval folyó ügyében a következő levelet intézi a »Magyar Állam« szerkesztőségéhez:

»A »Pesti Napló« támadásával szemben kijelentem, hogy én a szabadkőművességbe áll-név alatt történt belépésemet pro fro interno kilépésem után jóvá tettem s az egyházi elégtételt elvégeztem Amennyiben e hibám nyilvánossá tételével a katolikus érület megsértésében vétkeztem, azt pro fro esterno is jóvá tenni kívánom és illetékes egyházi hatóságomnak be is jelentettem.

Agrár kérvények a házban.

Budapest, november 23. (Saját tud. távir.) Ma nem tárgyalta a ház a Somogyi akcióból keletkezett agrárkérvényeket. Lényeges a fordulat, a mely e kérdésben beállott. Míg a Festetics-Miklós a kérvényeket azzal akarta agyonütni, hogy egyszerűen beutalványozta a miniszteri tárczába, addig Darányi az új miniszter számolni akar ezzel az akcióval. Magánaton ugyanis kijelentette a miniszter, hogy nem emel kifogást az ellen, ha a kérvények a tárcza költségvetési vitájának idején a ház asztalára letétnék.

Elhunyt miniszteri tanácsos.

Budapest, nov. 23. Haraszti Bernolák Sándor min. tanácsos, az ezredéves kiállításon a földmívelési miniszterium kiállítási irodájának főnöke, tegnap délután Mentonéban, hosszas szenvedés után 48 éves korában tüdővészben meghalt.

A zászlóvédő magyar munkások.

Zágráb, november 23. (Saját tud. táv.) A magyar munkások ügyében a tárgyalást újból elhalasztották, mert a Frank testvérek nem jelentek meg.

Bulgária és Magyarország.

Budapest, november 23. (Saját tud. táv.) Minden jel arra mutat, hogy Bulgária megüzeni az Osztrák-Magyar monarchiának a vámháborút, a mi különösen a Bulgáriában némileg tért joglalt magyar ipart sújtja érzékenyen.

A haldokló orosz trónörökös.

Pétervár, november 24. (Saját tud. táv.) Simanovszkit és Seresevszkit, a szt.-pétervári egyetem leghíresebb két orvostanárját táviratilag rendelték Abaszturnába. A trónörökös, ki ott tartózkodik, végképp elgyengült már és az ágyat el sem hagyhatja többé. Xenia, az özvény anyaczárné e napokban szintén fiához fog utazni.

Kiszolgáltatott antiszemitaik.

Bécs, november 23. (Saját tudósítók táv.) A képviselőház tárgyalás alá vette a mentelmi bizottság jelentését Lueger és Schneider képviselők kiadatásáról, a kiket az ügyészség felekezet és osztály ellen való izgatás miatt helyezett vád alá.

Schneider maga elsőnek szólalt föl és hosszú beszédet mond a zsidók ellen.

Gessmann indítványozza, hogy a mentelmi bizottság javaslatát vessék el. Lueger dr. felszólalása után a képviselőház kimondja Schneider kiadatását s rövid vita után Luegerét is.

Közgazdaság.

Gazdasági kiegyezés Ausztriával.

Megelőzőleg jeleztük, hogy az országos magyar gazdasági egyesület, még e hó 16-án megkezdte tanácskozásait az Ausztriával megújítandó vám- és kereskedelmi szövetség kérdésére vonatkozólag. Ebbeli tanácskozásait azután e hó 21-én be is fejezte. A tárgyalás eredményéről a következőkben adunk értesítést.

Legelőször is említést érdemel, hogy a tárgyaláson ismét kísértett a »szabad kereskedelmi« jelszó, melyet *György Endre*, a régibb közgazdász gárda egyik tagja pártolt. De az egyesületnek több tagja egész határozottan állást foglalt ellene, nevezetesen *gr. Károlyi Sándor*, *Bernát István*, *gr. Szapáry László*, *Rubinek Gyula*, *Baross Károly* és *Bálint Imre*, a védvám-rendszer mellett emeltek szót, tarthatatlanná tették a szabad kereskedelmi álláspontot úgy, hogy a kérdés szavazás nélkül egyhangulag az agrár védvámok emelése mellett döntetett el.

Különbö a tárgyalás *Rubinek Gyula* előadónak felolvasásával s illetőleg a határozati javaslat előterjesztésével kezdődött.

Ennek bevezető részében mindenekelőtt felhozta és ismertette *gr. Festetics Andor* volt földművelésügyi miniszternek az egyesülethez intézett leiratát, melyben az Ausztriával fennálló vám és kereskedelmi szerződés megújítása alkalmából a gazdasági egyesületek véleményét bekéri.

A gazdasági egyesületek közül 16 nyilatkozott a kérdésben, ezeket illetőleg az előadó az egyesületek véleményét minden egyes pontra nézve ismerteti. Sajnosan konstatálja egyben, hogy a vitális kérdésben gazdasági egyesületeink csak egy töredéke látta szükségesnek az állásfoglalást, a mi talán nem annyira az illetők indolenciájának, mint inkább a kérdés tárgyalására szükséges támpontok hiányának tudható be.

Ismerteti ezután az Ausztriával fennálló vám- és gazdasági szövetség alapjául szolgáló 1867-iki XII. t. cz. 58—68. szakaszait s ezzel kapcsolatban objektíve tárgyalja a szövetség előnyeit és hátrányait.

A vámszövetség jelenlegi állapotait és viszonyait beható tárgyalás alá veszi és indokolja kereskedelmi szerződéseink tarthatatlanságát. Az agrárius védvámok létesítését illető emelést tartja szükségesnek. A vámtarifa revízióját ugyanebből a szempontból javasolja. A bankszabadság ügyét részletesen tárgyalja s két kartellviszonyban levő bank létesítésének előnyeit vázolja.

Az előadó kimutatást állított össze a közös vámterület forgalmáról nyers anyagok és gyártmányok szerint 1874-től 1893-ig; továbbá Magyarország kereskedelmi forgalmáról 1883-tól 1894-ig. Részletesen foglalkozik az általa

nos vám-tarifá revíziójának kérdésével, a kivitel nyereségterményekkel, a tarifafüggyel, a kedvezményekkel és az új kivánalmakkal.

A beható ismertetés után előterjesztett határozati javaslat teljes szövegében így hangzik:

Határozati javaslat.

Mondja ki a szakosztály, hogy:

1. Az Ausztriával fennálló vám- és kereskedelmi szövetségnek a közös vámterület alapján való megújításához csak az esetben járulhat hozzá, ha abban teljes biztosítékot nyer, hogy általa Magyarország közgazdasági érdekei csorbát nem szenvednek.

Es pedig:

a) A szövetség a nemzetközi szerződésekkel egyidejűleg 1903-ban járjon le, hogy akkorra Magyarországnak minden irányban teljes actióképesség biztosítsassék.

b) Az 1882. XVI. t.-cz.-ben megállapított s 1887. XXV. t.-cz. által módosított általános vám-tarifá revideáltassék. E revízióval az ipari cikkek behozatali vámjai a hazai fogyasztás és iparfejlesztés tekintetbevételével állapítandók meg, míg a nyers-termények behozatali vámjai oly magas legyen, a mely a külföld nyereségterményeinek versenyét kizárja a monarchia piacairól. A jelenben vámentes nyers-termények behozatalára legalább pénzügyi, a korpára a műtrágyafélék kivételére prohibítív vám vetendő.

c) Romániának a jelen vám- és kereskedelmi szerződés felmondandó, s a revideált általános vám-tarifá alapján veendő fel esetleg az új egyezkedési tárgyalások.

d) Az 1892. XVI. t.-cz. oda bővítették ki, hogy az ezen alapuló őrlési engedéllyel üzött visszaélések a jövőben elkerültesse. Így az őrlési engedéllyel behozott buza sem belföldi kereskedelem, sem hazai fogyasztás tárgyát nem képezheti, a malmoktól az összes behozott buzamennyiségnek megfelelő liszt-kivitele megkövetelendő és csak a tényleg kivitt lisztmennyiségnek megfelelő vám-visszatérítéstben részesüljenek, mely az őrlési engedély útján behozott buzamennyiség 70 százalékánál magasabb ne legyen. Az idegen gabonának engedélyezett szabad raktárak megszüntetendők s elrendelendő, hogy az őrlési engedélyt törvényesen élvező malmonkon kívül senki más idegen gabonát ki ne rakhasson, ne raktározhasson a vám előzetes és vissza nem téríthető lefizetése nélkül.

e) A vám- és kereskedelmi szövetséggel összefüggő kérdésekben, továbbá nemzetközi kereskedelmi szerződések előkészítésénél a két fél pénzügyminisztere és a külügyminiszter által egybehívandó vám- és kereskedelmi értekezletre nemcsak a kereskedelmi kamarák, de a gazdasági egyesületek kiküldöttjei is különösen meghívassanak.

f) Belföldi adókkal és vámoikkal a másik fél gabonaféle terményei nem terhelhetők s ez irányban a vám- és kereskedelmi szerződés rendelkezésének érvény szerzendő.

g) Tekintettel a vasut államosítások folyamánaképp a monarchia mindkét államának egymás közt és egymáson keresztül mozgó forgalmában bekövetkező azon hátrányára, mely díjszabások számításának a határszélen való megszakításából és a külön kezelési illeték felszámításából eredhet, igyekezzék kormányunk a reciprocitás alapján oly díjszabási egyezményt kötni, mely különösen a vámhatáron kimenő forgalomban egyfelől a magyar nyereségtermények és élelmi cikkek javára az osztrák vasutak, másfelől Ausztria iparcikkéi javára a magyar vasutak, az érték és a befutott távolság arányában kedvezményes díjtételeket állapítsanak meg. Ez egyezményben volna megállapítandó továbbá, hogy a külföld sem ipari, sem nyereségterményeinek az átvitelénél mérsékeltébb tarifakedvezmények nem nyújthatók, mint a hazai terményeknek.

h) A consulatusi ügy akként szabályozandó, hogy mindkét fél kereskedelmi, vagy földmivelésügyi miniszteriumának jogában álljon oda, a hová annak szükségét látja, gazdasági vagy kereskedelmi alkalmoztatást kinevezni s kiküldeni, kik a személyi dolgokban a külügyminiszternek vannak alárendelve, kivánatos továbbá, hogy a consulok a magyar nyelvet bírják s a magyar közgazdasági viszonyokat ismerjék. A gazdák a gazdasági egyesületek útján a consulatusokkal továbbra is közvetlenül érintkezhesenek.

i) Hol népünk a külföldön nagyobb csoportokban keresi kenyerét, külügyi képviselő szervezettségek, a mely segítszen oly egyleteket és intézményeket, melyek feladata a kívándorlottakat a magyar

államellenes izgatásoktól megóvni és védelmükre gondoskodni, hogy a visszatérők újból hasznos polgárai és munkásai legyenek államunknak.

j) A közvetett adók közössége külön fogyasztási vonal felállításával mellett megszüntetendő s ezérint a kivitt fogyasztási cikkek után esedékes adó-visszatérítések és kiviteli jutalmak az egyes államfeleket a kivitt mennyiségek arányában terhelvén, a kezelés iránt Ausztriával külön egyezmény kötendő.

k) Az osztrák hitel- és biztosító-intézetek, iparvállalatok, iparosok és házalóknak nyújtandó kedvezmények ugyanazon mértékre szorítandók, melyeket Ausztria nekünk engedélyez.

l) Miután a magyar közgazdaság érdekeinek és a magyar államiság követelményeinek megfelelően szervezett jegybank egysége alig lehetne valóság és a kartellbe lépő külön jegybankok szervezetétől lényegileg alig különböznek, ellenben az önálló bankpolitika mellett inkább várható, hogy az ország hiteligényei és ezek keretében a mezőgazdasági hitel is észszerűbben elégíthető ki, az osztrákkal egyezményes viszonyokban álló önálló magyar bank felállítását kérjük.

m) Az 1878. XIX. t.-cz. 1. szakaszában megállapított azon arány, a melyben a magyar korona országai az 1867. XII. t.-cz.-ben közöseknek elismert államügyek terheire hozzájáruljanak, a szövetség megújításánál támasztott összes követeléseinek teljesítése esetén fentartható, ellenesetben lezállítandó.

n) Ausztriával állategészségügyi egyezmény kötendő, mely világosan körvonalozza az eseteket, midőn zárlatnak helye van s az időt és területet, melyre ez kiterjeszhető. Mindkét állam azonban állategészségügyét teljesen önállóan intézi, úgy, a belföldön, mint a külföldön szemben.

o) Hason oda kormányunk, hogy a jelen szövetségből folyólag Ausztriában hasonló, a vetőmagvak, takarmányok, műtrágyák különösen élelmi cikkek hamisítása s a műbor gyártása elleni törvények hozassanak, ellenesetben oly intézkedések léptessenek életbe részünkről, melyek a hamisított cikkek behozatalának gátat vetnek.

p) A jelen egyezmény kifolyásaképp biztosítandó, hogy Franciaországgal szemben a fennálló borvám fenntartassék s az olasz borbehozatalnál a provenientia mindkét részről szigorúan ellenőriztessék.

r) A fogyasztásra és a kisebb termelőkre káros kartellek ellen törvényhozási és tarifális intézkedések szükségesek, még pedig a vámterület mindkét államában. Ezek támogatását vagy az állam részvételét ily kartellekben, erkölcsi lehetetlenségnek tartjuk.

A mennyiben az osztrák törvényhozás e feltételeknek, de különösen az általános vám-tarifá agrár-vámjainak emelésének, az őrlési engedéllyel üzött visszaélések megszüntetésének, a közvetett adók elkülönítésének s a kvótának az m) pontban körvonalozott leállításával, illetve fentartásával megnyerhető nem volna, úgy feltétlenül az önálló vámterület mellett kell állást foglalnunk, mert a hirtelen átmenetszerű nehézségekben még sem látunk oly veszedelmet, mint a vám- és kereskedelmi szövetségnek közgazdasági fejlődésünket gátló jelen formában való megújításában.

Miután a fenn említett első tárgyalási napon a javaslat a—f pontjait változtatlanul helybenhagyták, a reá következő második folytatolagos tanácskozás folyamán, a hátralevő részek kerültek megvitatás alá, s ezeket némi pótlásokkal fogadták el.

Jelentül a tarifa-ügyben azt határozta az egyesület, hogy a monarchia két államfelében az áruforgalom kölcsönös kedvezményekben részesíttessék s az átmeneti forgalomban, a külföldi termékek ne szállíttassanak olcsóbban a saját termékeinknél. A consulatusi ügyben a consulokra nézve szükségesnek tartja az egyesület, hogy a magyar nyelvet bírják és a magyar közgazdasági viszonyokat ismerjék. E pontnál sok olyan felszólalás történt, melyből kormányunk igen sok hasznot húzhatna a szövetség megújítása alkalmából. Gróf Károlyi Sándornak az a véleménye, hogy úgy mint Angliában történik, mi is több állam részére egy egy közgazdasági szaktekintélyt küldjünk ki, hogy ez az államok közgazdasági viszonyait tanulmányozza s az ottani gazdasági életet a miénkkel állandó contactusban tartsa a mi érdekünkben s nem Ausztria érdekében. E kérdésnél Rodiczky Jenő, György Endre és gróf

Szapáry László is érdekes felszólalásokban reflectáltak a consulatusi ügyek mai állapotára. Egy javaslat is merült fel a külkereskedelmi képviselőteljes külön választására nézve is, Bálint Imre részéről, de annak keresztülvitelét a szakosztály ma lehetetlennek tartja.

A közvetett adók teljes külön választását kívánja az egyesület, s a két állam között fogyasztási adóvonal felállítását tartja szükségesnek.

A határozatnak ez a pontja kétségtelenül a legnagyobb jelentőségű, mert a magyar állampénztár károsodása és gazdasági károsodásunk a fogyasztási adók helytelen rendszere következtében olyan nagy, hogy a fogyasztási adóvonal felállításával már is hatalmas gazdasági előnyökre teszünk szert. Az is bizonyos azonban, hogy a határozatnak ez a pontja lesz a legnehezebben keresztülvihető.

A quota kérdésénél a quota fentartásának alapjára áll az egyesület abban az esetben, ha ezek a javaslatok elfogadtnak. Ha nem, akkor a lezállítást követeli.

A kartellek ügyében határozott actiót kíván az egyesület a két kormány részéről.

Az elfogadott javaslatokhoz még egyet pótol az ülés, arra vonatkozólag, hogy a leendő hivatalos kiegyezési tárgyalásokhoz magyar földmivelésügyi szaktekintélyek is meghívassanak.

Az ekképen megállapított javaslatok az egyesület igazgató választmánya elé fognak terjesztetni s ennek kezéből fogják azokat a kormány elé terjesztetni. A javaslatban a gazdák-zónságnak jól felfogott érdekeiben álló kivánalmak foglaltatnak s a befoglaltakon kívül csak az volna még kívánatos, hogy ezeket a kivánalmakat igazán megszívlelje a kormány.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. november 22.

Budapest, november 22. I. Készárúzet. Buzát ma mérsékeltén kínáltak, a vételkedv kedvező volt és nyugodt irányzat mellett néhány ezer q. hazai buza kelt el, olcsóbb árakon vásároltak.

Tiszavidéki 500 q. 81 k. 7.87 frton.

Idegen buzákban ma nem volt forgalom.

Rozs irányzata csökkent, ára 6.20 frt.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és csekély forgalmu Zab irányzata szilárd. Elkelt 100 q. 6.60 frton.

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért 1/4 centes árhanyatlást jelentett minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 4-5 krral javultak.

Előfordult kötések: buza öszre 6.97-7.26 frt, buza tavaszra 6.35-6.39 frt, tengeri 1896. máj.-júniusra 4.53-4.57 frton, zab öszre 6.20-6.25 frt, káposzta-repcze szeptemberre 10.85-10.95 forinton.

Zárlatkor maradtak: buza öszre 6.97-7.26 frt, buza tavaszra 6.94-6.95 frt, rozs tavaszra 5.33-5.35 frt, rozs tavaszra 6.36-6.37 frt, tengeri október-novemberre 6.60-6.75 frt, tengeri 1896. május-júniusra 4.54-4.55 frt, zab öszre 5.75-5.77 frt, zab tavaszra 6.16-6.18 frt, káposzta-repcze szeptemberre 10.85-10.90 frt, káposzta-repcze 1896. augusztus-szeptemberre 10.90-10.95 frt.

Sertés-üzlet.

Köbánya, nov. 22. Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56-57 kr.; közép: 54-57 kr.; Fialat nehéz: 54-55 kr.; Fialat közép 54-55 kr.; Fialat könnyű 00-00 kr.; Szerbiai nehéz 53-54 kr.; közép 53-54 kr.; könnyű 00-00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. november 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	119.75
Magyar koronajárdék	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyereség sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Osztrák járadék papírban	99.25
Osztrák járadék ezüstben	99.50
Osztrák járadék aranyban	120.25
Osztrák korona járadék	100.50
1860. osztr. államsorsjegyek	149.—
Osztrák-magyar bankrészevény	1020.—
Magyar hitelbank részevény	428.—
Osztrák hitelintézet részevény	363.50
Osztrák-magyar államvasuti részevény	350.50
20 frankos arany (Napoleon-d'or)	960.—
Német birodalmi márka	59.05
London vista	121.—
Paris vista	47.95
20 márvás arany	11.81

NYILTTÉR.

Női felöltők tudósítása!!

Egy elsőrendű nagyváradai kereskedő cégnek a

női confectió

az eddigi lanyha időjárás a t. cz. vevő közönséget még a szükséges téli czikkre sem aminalta megvenni, de magyar közmondás azt mondja, még nem ette meg farkas a telet, lássuk is ezt már valóságában, az időjárás télvé változik át és egyszerre a saison tető pontján állunk a rohamos vétel kedvvel, de azt be kell ismerni a vevő közönségnek, hogy a téli czikknek legszükségesebbike, sőt nélkülözhetlen a

női confectio.

Most igyekezzen mindenki szükségletét beszerezni, mivel a választék teljes és túl halmozott raktár miatt az árak rendkívül leszállítottak.

Jaguettek játszó a főszerepet s pedig Eskimo posztó, plüch és Krimer kelmékből reprezentáló elegáns kivitelekben.

Gallérok gyűrött gouvre barázdás szövésű kelmékből újdonságok, továbbá selyem és caracul plüch, valódi szörmek Perzsia, caracul, Angora, Thibet és Salskin.

Ráadók és Bundák egyedüli legelegánsabb és kizárólag kész női felöltők és ruhák áruház Nemes Mihály cégénél ajánlatos beszerezni, ahol a vevő minden alkutól megkímélve szolid kiszolgálás mellett a női confectio czikk-eket legolcsóbban beszerezheti.

Ezen hirdetés mellett én alantirt cég tulajdonos szavatosságot vállalok kérve a nagyérdemű közönség pártfogását

tisztelettel

Nemes Mihály.

BANKIRODA.

PÉNZKÖLCSÖNÖK.

Azon kis- és nagybirtokosok, háztulajdonosok, vagy egyéb fekvőségek birtokosai, kik 4%-os kölcsönt törlesztésre óhajtanak felvenni, forduljanak **Lövinger J. János** irodájához (Nagyvárad, Kapuczinus-utca 68, Stépán-ház); ugyanaz értesíti a t. közönséget, hogy a kölcsönök 300 forinttól kezdve bármely összegig vehetők fel. Minden a bank szakmába vágó tárgyak nálam kaphatók. (288) 0-4

Wöber-szálloda éttermének megnyitása

a vasuti indóház mellett.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, miszerint a **Wöber-szálloda éttermének** vezetését átvettem s azt

folyó hó 24-én azaz vasárnap, jó cigány-zenekar közreműködése mellett

m e g n y i t o m.

Elvem kifogástalan jó konyha, tisztán kezelt italok s pontos kiszolgálás.

Elvállalok előfizetést étkezésre s ép úgy étkek házhozi kihordására.

A n. é. közönség minél tömegesebb látogatását kérve, vagyok

310 illő tisztelettel

SZILÁGYI BÉLA.

Haj- és bőrbetegség ellen!

LIPTAY LÁSZLÓ

borbély és fodrász

Nagyváradon, Olaszí, Fő-utca, Orsolya-apáczák bérháza. 298 2-6

Aki valaha csak hallott, vagy saját közvetlen tapasztalatából meggyőződést nyert a bőr- és hajbetegségeknek az ember egészségére nézve kártékony, romboló hatásáról és nem ritkán nehezen gyógyítható voltáról: az kétségtelenül elismeréssel adózik azon nem csupán kényelmi, de szépséget és egészségi szempontból is felette előnyös, hasznos és célszerű **ujjításnak**, melylyel a n. é. közönségnek a fodrászatot igénybe venni szokott tagjai részére üzletemet az átköltözés folytán a fővárosi fényesebb üzletek mintájára berendeztem.

A nagyváradvárosi orvosi kar által is elismert és ajánlott **ujjítással** megelőzve és elhárítva van még a lehetősége is annak, hogy üzletemben bárki bőr- vagy hajbetegséget szenvedhessen. **Ujjításom** abban áll, hogy minden látogatóm részére egy díszes szekrényben alkalmazott külön fiók van, orvosilag megvizsgált és jóváhagyott legjobb minőségű fodrászati szerek és eszközökkel. Névszerint: haj- és bajuszkéfék, sűrű- és ritkafésűk, arcmosó szivacs, rizsporzó, szappan kis és nagykendővel ellátva.

Midőn ezen nagyfontosságú ujjítást az uton köztudomására hozni és a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani bátorodom, magamat és üzletemet b. jóindulatába ajánlva, minél tömegesebb látogatásért esedezem.

Liptay László, fodrász.

Haj- és bőrbetegség ellen!

A világ legjobb petroleuma.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség, valamint tisztelt vevőim szives tudomására hozni, miként az általam képviselt hírneves petroleum-gyár nagy sulyt fektet arra, hogy a legfinomabb kaukázusi nyers kőolajból készült, teljesen világos és szagtalan

Hold petroleum

jegyü gyártmányát, mely a legfinomabb császár olajjal versenyez, a helyi piacon nagy áldozatok árán is bevezesse, s így azon helyzetben vagyok, miszerint ezen kitűnő gyártmányt

literenként 18 kr

csekély árért adhatom.

Ezenkívül a n. é. közönség kényelmére a **Hold petroleumot** külön e célra készített 5 és 10 literes kannákban, petroleum kocsikkal

házhöz szállítom.

Nincs szándékomban ezen kőolaj kitűnőségét és előnyeit itt bővebben fejtegetni, tények bizonyítják ezt, mert üzletem 14 nap előtti megkezdése óta a n. é. fogyasztó közönség ezen körülményről meggyőződött.

Ugyisint azon helyzetben vagyok, hogy kívánatra az ugynevezett

kétszer finomított amerikai salonnal petroleumot a 16 kr és **belföldi petroleumot** a 14 kr literenként szállíthatok.

Megrendelések postán vagy telefon útján eszközendők s azok pontosan fogantatottatnak.

Esetleges reklamációk a **Hold petroleum** irodájába: Pável utca 376. intézendők.

309 1-5

Teljes tisztelettel

Breitner József.

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks**, mert a nehezebb és ezáltal drágább **mile coaks** (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **méter-mázsánként 14 kr fuvardíjért házhöz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a **coaks** vásárlásánál a mennyiben ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1895. októberben.

NAGYVÁRADAI LÉGSZESZ-GYÁR:

Az igazgatóság.

(375) 10-12

A kőbányai KIRÁLYSÖRFŐZŐ

részvénytársaság

294 4-6

tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, hogy **sör** gyártmányainak elárusítását megkezdte és azokat:

Ászok, Király, Márcziusi, Korona és Bajorsör

elnevezéssel **hordókban és palaczkokban** hozza forgalomba.

Kívánatra árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetmény.

A magyar osztálysorsjáték második osztályának húzása december 6-án kezdődik és december 14-éig tart. Vételsorsjegyek — a míg a készlet tart — és pedig: egy egész sorsjegy 80 koronáért, egy tized sorsjegy 8 koronáért és egy huszad sorsjegy 4 koronáért az ismert elárusítóknál kaphatók, a kik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgálnak. Megrendelésekkel kérjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni.
Budapest, 1895. november 1-én.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatósága.

M á r

1895. D e c z e m b e r h ó 6—14-i g

ejtetik meg a

Magyar Osztály-sorsjáték Nagy nyereseményhúzása,

melyben 21499 pénznyeresemény kerül

4 millió 332,000 korona

összértékben, kisorsolásra, többek között egy 600,000 koronás jutalom 400,000, 200,000, 100,000, 50,000 stb. stb. koronás nyereseményekkel.

A legnagyobb nyeresemény a legerencsésebb esetben **Egy Millió** korona.

A sorsjegyek árai : 1 egész 40 frt 1 tized 4 frt
1 fél = $\frac{1}{10}$ 20 „ 1 huszad 2 „

(Portóért 5 kr, ajánlott levelekért 15 kr, nyeresemény-jegyzékért 10 kr. fizetendő.)

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utáuvétellel is

H e i n t z e K á r o l y főelárusító,

BUDAPEST, Szervita-tér 3. szám.

287 1—2

Hogy a tisztelt közönség különböző számokból álló több sorsjegy birtokában nagyobb nyereseménykilátásokhoz jusson, 5, vagy ennél több sorsjegy vásárlásánál a legkülönbözőbb számokat állítom össze tetszés szerint egész, fél, tized és huszadokból.

Sürgöny-czim: Lottoheintze Budapest.

Fröhlich József

MÉZ- ÉS VIASZÁRU-ÜZLETE
NAGYVÁRADON.

Ajánlom a Főt. kath. Plébános urak b. figyelmebe kitérő minőségben és az egyház rendeletei szerint valódi tiszta méhviaszából készített lemplomi és egyéb viaszgyertyáimat.

Alapított 1835.

- Elsőrendű valódi tiszta oltár-méhviaszgyertya 1 kgr. 3 frt.
- Elsőrendű husvét-méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt 60 kr.
- Sárga oltár-méhviaszgyertya, a nagyheti egyházi szertartáshoz és gyászistentiszteletekhez 1 kgr. 2 frt 20 kr.
- Másodrendű méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt.
- Műviaszgyertya 1 kgr. 1 frt 60 kr.
- Gyújtó viaszgyertya, nem csepegtet, 1 db 10 kr., 1 kgr. 2 frt.
- Finom tömjén 1 kgr. 1 frt 20 kr.

Részletes árjegyzékkel kívánatra — bérmentve szolgálók. — Bármely fajta viaszgyertyámat, 5 klgamm mennyiségtől kezdve, bármely postaállomásra díjmentesen csomagolva, bérmentve szállítom.

Cégem számos előkelő kitüntetéssel és elismerő-levéllel rendelkezik.

Teljes tisztelettel

(44) 2—20

FRÖHLICH JÓZSEF.

Egy ügyes fiu tanulólul fólvétetik.

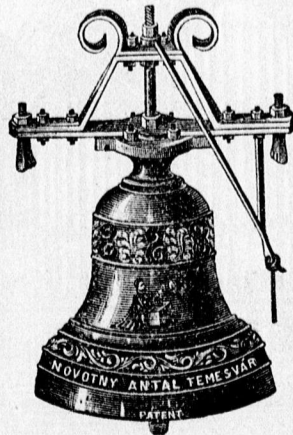
NOVOTNY

harang- és

ANTAL

érezöntődeje

ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagyságu harangok ujra, illetőleg új harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, úgy, hogy az így felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, miáltal a harang a megrepedéstől megóvatik.

Különösen ajánlja az általa feltalált

többször kitüntetett, átlukasztott szabadalmazott

harangjait,

(243) 5—26

melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van és így egy 200 kgrmos egy ily 260 kgrmu haranggal egyenlő. —

Ajánlom továbbá régi harangok vertvas koronával való felszerelését, vertvas harangállványokat, minden nagyságu óraharangokat. — 300 kgr. és azon aluli harangok mindig raktáron vannak.

Költségvetésekkel és képes árlapokkal díjmentesen és ingyen szolgálók.

NOVOTNY ANTAL, Temesvár, Gyárvaros.

Cs. és kir. udvari tea-, rum- és cognac-kereskedés.

Cs. és kir. udvari
tea-, rum- és cognac-kereskedés.

ALAPITTATOTT 1865.

Van szerencsének igen tisztelt vevőinket értesíteni, hogy **Nagyváradon Kiss Dávid** kereskedő urnál, Olaszi, Fő-utca, a különlegeségi tőzsde melletti külön üzlethelyiségében dusan felszerelt **tea-, rum- és cognac-raktárt** létesítettünk s árunk kizárólagos elárúsításával fea, nevezett czéget biztuk meg, miáltal a t. vevőközönségnek azon előnyt nyújthatjuk, hogy a legkitűnőbb minőségű árunkat **eredeti árak mellett szolgálhatjuk.**

Kérve, hogy a czégünk iránt eddig tanúsított bizalmat és jóindulatot ezentúl is fentartani méltóztassék, maradunk

kiváló tisztelettel

DIETRICH és FIA,ezelőtt **DIETRICH és GOTTSCHLIG**
cs. és kir. udvari szállítók.

299 3-10

Hivatkozással fenti közleményünkre, van szerencsém tudatni, hogy a tea-, rum- és cognac-üzletet **teu-kenyér, chokoládé, déli gyümölcs és más nevezetes csemege árúkkal bővíttem ki,** melyek mint különlegességek a legfinomabb minőségűek.

Az üzlet vezetésével **Diósy Ferencz** urat biztam meg, ki az árúk beszerzésénél a legnagyobb szakértelemmel eljárva, a legnevezetesebb czégeknek tette bevásárlásait és ez által abban a kellemes helyzetbe vagyok, hogy árúimmal a legmagasabb igényeknek is megfelelhettek.

Kiváló tisztelettel

KISS DÁVID.Cs. és kir. udvari
tea-, rum- és cognac-kereskedés.

ALAPITTATOTT 1865.

Cs. és kir. udvari tea-, rum- és cognac-kereskedés.

Szégyenli magát

a kis leány, mert a másképp oly ked e: arcza a bőr tisztatlansága által oly régen el van csúfítva és csak mos tudta meg, mily könnyen és hamar segítse ki v laa azon, az általános ismert és kevelt

Vértés gyógyszer. Lugosi arczenőese

Ezen arczenőese a legjobb szer a májfoltok, szeplők, bőrtakák, pattanások, ugymint **minden más bőr tisztatlanság** eltávolítására.

1 adag 60 kr., 1 frt és 2 frt. — 2 frt 20 kr. előleges beküldése ellen 1 nagy vagy 2 kisebb adag bérmentesen küldetik

Nézzen meg engem

vagy más hölgyeket, kik a

Szicíliai hajfijítót

használgák, és találni forja, hogy az ez által visszaszerzett hajszin, eredeti hajszinüktől nem különbözethető meg.

A szicíliai hajfijító nem tartalmaz ártalmas szereket, nem technikai festőszerek, hanem a legegyszerűbb módon, naponta csak egyszeri használása által adja vissza az **ősz hajnak eredeti szinét,** anélkül, hogy a bőrön vagy fehéreműn pocsót hagyva hátra, vagy a haj mosásánál szinét hagyva.

Egy üveg 2 frt — 3 üveg hat forint előleges beküldése ellen bérmentesen küldetnek. — Megrendelésnél kérik a **naj eredeti szinét megadni.**

1 adag **pomádé epidermale,** a mely a hajnak eredeti fenyét visszaadja, 1 frt.

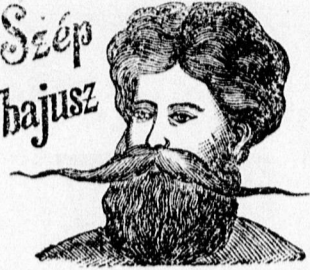

hogy feje későbbi években hirtetési czelokra használtassék, a haja ápolásához

Dr. Heuffel-féle hajszeszt
vegyen.

Ezen hajszeszt a fejbőre erőstőleg és üdítőleg hat, megakadályozza a korpásodást és a hajnak kihullását, mi által **dúsgazdag hajnövést** eredményez.

Egy üveg ára 1 frt 50 kr. — 6 frt előleges beküldése ellen 4 üveg bérmentesen küldetik.

Szép hajusz

és **erőteljes szakáll** leggyorsabban és legbiztosabban nyerhető

Dr. Heuffel-féle bajusznövesztő-pomádéval.

Ezen teljesen ártalmatlan szerekből készült pomádé által a legrövidebb idő alatt, még 16 éves ifjak is, **gyönyörű bajuszt és dús szakállt** nyernek.

1/2 adag 1 frt 25 kr., egy egész adag 2 frt. — 2 frt 20 kr. előleges beküldése ellen 1 egész adag bérmentesen küldetik.

Kapható gyógyszerárakban és illatszerekben.

Raktár Nagyváradon: Nyiry György gyógyszerárakban, a hol azon kívül kaphatók a „SAS” gyógyszerárak világhírű gyógyszerei, u. m. dr. Heuffel-féle **gyomoroessztia; dr. Heuffel-féle vértisztító labdacok; Injeccio** és **Capsules veget.; Antibiotin; Sassaparilla kivonat; Herkules-fürdői kő-zvényszesz** stb. A hol nincsen raktáron, megrendelendő egyenesen a készítőtől:

Vértés Lajos „SAS” gyógyszerára,

(217) 6-26

LUGOS 2a. sz.

Fentnevezett cikkek csak akkor valódiak, ha az oldalt nyomtatott védjeggyel vannak ellátva.

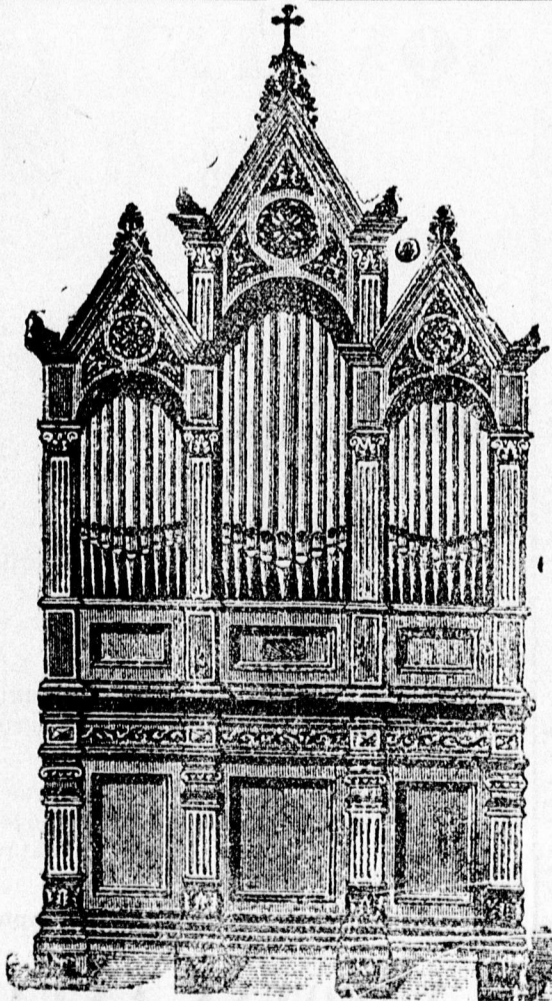
SOUKENIK JÁNOS
SZEGEDEN. ORGONA-ÉPÍTŐ SZEGEDEN.**Lakása:****Belváros, Boldogasszony sugár-ut 25.****Gyára:****Belváros, Boldogasszony sugár-ut 25.**

Van szerencsém becses tudomására hozni ugy a Főtisztelendő Lelkészek uraknak, mint az egyházi Elöljáróságoknak és a nagyérdemű községnek, hogy a legújabb igények szerint berendezett gyár-telepemet Aradról a magyar alföld metropoliszába

(228) 11-20 **Szegedre**

helyeztem át, melynek környékén ez idő szerint **gyáramon kívül más hason rendeltetésű ipartelep nem létezik,** hogy így a magyar közönség igényeit annál sikeresebben kielégíthessem.

Miután a legjelesebb hazai és külföldi gyárakban az orgona-építés titkait minden irányban elsajátítottam, képes vagyok e téren a legválasztékosabb igényeket is kielégíteni. Minél fogva elvállalok **UJ ORGONAK ÉPÍTÉSÉT** bárminő alakban és nagyságban jutányos árak mellett a

legújabb és legpraktikusabb rendszer szerint. Ugyisint **régi orgonák átépítését és javítást a jótállás mellett.** Továbbá orgonák és zongorák hangolását, évi gondozását és jó karban tartását, valamint harmoniumok előállítását stb.

Uj harmoniumokat kellemes erőteljes hanggal és tartós szerkezettel 75 frttól kezdve számítok.

Elvállalok végre templomi berendezéseket, ugy mint oltárok, szószékek, gyóntató-székek, keresztelő kutak és padok stb. készítését a legjutányosabb árak mellett művészi kivitelben,

Rajzok és költségvetések készítéséért díjat nem számítok.

Mindennemű megrendelést gyorsan, pontosan és lelkiismeretesen teljesítek

Mély tisztelettel

Soukenik János.